

HUNDRED TUTKIMUSRAPORTTI #012

Spotlight: Kaksikielinen koulutus

Raportti

SYYSKUU 2020

HUNDRED.ORG

hundrED

EMOTIONS
relaxed
nervous
energetic
sleepy
excited
happy
panicked
spectacular
stressed
absent-minded
cranky
angry
frightened
bouncy
confused
restless

Sisältö

SVENSKA KULTURFONDENIN ESIPUHE.....	4
HUNDREDIN ESIPUHE.....	6
JOHDANTO.....	8
HUNDREDIN MANIFESTI.....	10
TAUSTA & KONTEKSTI.....	12
MITÄ ON KAKSIKIELINEN KOULUTUS?.....	12
MITÄ ME TARKOITAMME KAKSIKIELISELLÄ KOULUTUKSELLA?.....	15
KAKSIKIELISELLÄ KOULUTUKSELLA ON MERKITYSTÄ!.....	16
KIELI JA IDENTITEETTI.....	19
KIELIKYLPYOPETUS KAHDESSA KAKSIKIELISESSÄ MAASSA.....	20
KAKSIKIELINEN KOULUTUS: PUHEENVUOROJA.....	26
MITKÄ OVAT HENKILÖKOHTAISET KOKEMUKSESI KAKSIKIELISESTÄ KOULUTUKSESTA?.....	26
MIKÄ KAKSIKIELISESSÄ KOULUTUKSESSA TURHAUTTAA?.....	28
MITKÄ OVAT TOIVEESI JA UNELMASI KAKSIKIELISEN KOULUTUKSEN TULEVAISUUDEN SUHTEEN?.....	30
METODOLOGIA.....	32
HUNDREDIN KAKSIKIELISEN KOULUTUKSEN MÄÄRITELMÄ.....	32
INNOVAATIOT.....	34
VALITUT INNOVAATIOT.....	34
LOPPUHUOMAUTUKSET.....	56
VIITTEET.....	60
YHTEYSTIEDOT.....	62

SPOTLIGHT:

KAKSIKIELINEN KOULUTUS

Gärkman Heidi, Aladin Katija, Petrie Christopher. (2020).

Spotlight: Kaksikielinen koulutus.

HundrED Research. <https://hundred.org/en/research>

Julkaistu Syyskuussa 2020

Kirjoittajat Heidi Gärkman, Katija Aladin, Christopher Petrie

Toimittajat Heidi Gärkman, Katija Aladin, Christopher Petrie,
Lasse Leponiemi

Graafinen suunnittelu Jyri Öhman / Kilda

Taitto Maria Paukkunen / lidee

HundrEDin raporttien johtopäätökset ja suositukset
edustavat kirjoittajien omia näkemyksiä.

Svenska
kulturfonden

Svenska kulturfonden on tukenut
tämän raportin toteuttamista.

HundrED kiittää myös maailmanlaajuisia
kumppaniamme Supercelliä arvokkaasta tuesta.

Svenska kulturfondenin esipuhe

Eri kielten taito ja tietoisuus muista kulttuureista on globaalissa maailmassamme entistäkin tärkeämpää. Samaan aikaan monet yhteiskunnassa vallitsevat suuntaukset osoittavat kehityksen kulkevan vastakkaiseen suuntaan. Siksi Svenska kulturfonden, jonka tehtävänä on tukea ruotsin kieltä Suomessa, pitää kaksi- ja monikielisuuden sekä eri tavoin rajat ylittävien hankkeiden tukemista tärkeänä.

Kotien, varhaiskasvatuksen ja koulujen rooli on edelleen ratkaisevan tärkeä lasten ja nuorten kasvattamisessa kielitaitoisiksi kansalaisiksi, jotka luontaisesti etsivät yhteyksiä uusiin ihmisryhmiin, ja edelleen aikuisiksi, jotka kokevat kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden osaksi omaa identiteettiään. Suomenruotsalaisesta näkökulmasta katsottuna haasteita on kuitenkin paljon eri aloilla.

Vaikka kielikylpy on laajalti tunnustettu hyvä pedagoginen menetelmä antamaan lapsille vahva kaksikielisuuden tunne, suomenkielisille lapsille ruotsinkielistä kielikylpyopetusta tarjoavien kuntien määrä on pitkään pysynyt muuttumattomana. Tämä oivallus oli yksi tämän raportin laatimisen lähtökohta ja peruste yhteistyöllemme HundrEDin kanssa. Halusimme saada enemmän tietoa muissa maissa käytetyistä onnistuneista pedagogisista menetelmistä lasten ja nuorten kouluttamiseksi kaksi- ja monikielisiksi.

Muiden maiden käytännöistä voidaan oppia paljon siitä, miten kaikkia lasten puhumia kieliä voidaan arvostaa ja vahvistaa paremmin monikulttuurisissa kouluissa.

Toinen haaste on Suomessa vähemmistökieli ruotsiin integroituneiden maahanmuuttajataustaisten henkilöiden edelleen suhteellisen alhainen määrä. Monilla ruotsinkielisillä kouluilla on näin ollen vain vähän kokemusta työskentelystä sellaisten lasten ja nuorten kanssa, joiden äidinkieli on vieras kieli, ja koulut tarvitsevat enemmän tukea työhönsä. Muiden maiden käytännöistä voidaan oppia paljon siitä, miten kaikkia lasten puhumia kieliä voidaan arvostaa ja vahvistaa paremmin monikulttuurisissa kouluissa.

Kolmas suuntaus, johon haluamme kiinnittää huomiota, on nuorten keskuudessa laskeva kiinnostus opiskella vieraita kieliä. Tämä ei koske vain suomenruotsalaisia kouluja, vaan koko Suomea ja monia muita maita. Siksi mielestämme on tärkeää, että tässä raportissa tuodaan esiin hauskoja, luovia ja viestinnällisiä menetelmiä uuden kielen oppimiseksi.

Raportissa esitellään värikäs kokoelma pedagogisia innovaatioita kielten oppimiseen. Menetelmiä voi toteuttaa kuka tahansa missä tahansa yhteydessä. Halusimme varmistaa, että mahdollisimman monet kohderyhmät voivat löytää valituista innovaatioista jotain hyödyllistä ja käyttökelpoista. Jotkut menetelmät perustuvat kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön, ja joissakin oppilaat innostavat toisiaan oppimaan kieliä. Joidenkin hyvien esimerkkien käyttämiseen tarvitaan digitaalisia työkaluja, mutta mukana on myös menetelmiä, joita voi käyttää ilman minkäänlaista teknologiaa. Nyt sitten vain valitsemaan itselle sopiva innovaatio!

Berndt-Johan Lindström & Katarina von Numers-Ekman

Svenska kulturfondenin koulutusasiantuntijat

HundrEDin esipuhe

Tämän kaksikielistä koulutusta koskevan tutkimusraportin parissa työskenteleminen on ollut erittäin palkitsevaa, koska pystyimme paitsi tutkimaan kaksikielistä identiteettiämme, myös olemaan yhteydessä kielenoppimiseen ja sen hyötyihin intohimoisesti suhtautuviin ihmisiin eri puolilla maailmaa. Mahdollisuus keskustella kaksikielisestä koulutuksesta alan asiantuntijoiden kanssa maailmanlaajuisesti korostaa sitä, miten tärkeää on kommunikoida ja ymmärtää muiden näkökulmia kielen kautta. Kielenoppiminen yhdistää ihmisiä, edistää ymmärrystä ja hyväksyntää ja tekee maailmasta ystävällisemmän paikan. Olemme erittäin ylpeitä raporttiin valituista innovaatioista ja kiitollisia kaikille HundrEDin neuvottelukunnan jäsenille, haastattelemillemme asiantuntijoille ja henkilökohtaiset tarinansa kertoneille, sillä ne antoivat eloa tähän raporttiin ja sitoivat sen käytäntöön.

Tutkimuksemme on osoittanut, että kaksikielisessä koulutuksessa opitaan ajattelemaan ja toimimaan kahdella (tai useammalla) kielellä ja navigoimaan kielten välillä. Kielenoppimisen lisäksi kaksikieliseen oppimisprosessiin sisältyy jonkin verran pohdintaa siitä, miten oma kieliyhteisö ja kohdekielen yhteisö ymmärtää ja kokee maailman – koska itse asiassa kyse on siitä, että opitaan elämään maailmassa "kahdesti" hyödyntäen kahta tai useampaa kieltä!

Vaikka tämä on temaattinen Spotlight-raportti ja sen näkökulma on globaali, raportin laatimisen alkusysäys oli alueellinen tavoite eli toive lisätä ruotsin kielen vetovoimaa ja kiinnostusta ruotsin kieleen Suomessa (ruotsin asema on tasa-arvoinen suomen kielen kanssa, mutta puhujien määrä on pienempi) ja lisätä myönteistä tietoisuutta suomalaisesta ja ruotsalaisesta yksilöstä ja yhteiskunnallisesta kaksikielisyydestä koulutuksessa. Kaksikielisinä olemme itse innoissamme mahdollisuudesta päästä mukaan tämän Spotlight-raportin kumppanin Svenska kulturfondenin työhön, jossa missiona on tukea ruotsin kielen asemaa Suomessa parantamalla ymmärrystä siitä, miten arvokasta on asua kaksikielisessä maassa.

Tämän alueellisen painotuksen vuoksi skaalautuvuus oli keskeinen kriteeri tässä Spotlight-raportissa. Yksi perimmäisistä tavoitteistamme on ollut löytää pedagogisesti perusteltuja innovaatioita, jotka voivat innostaa suomalaisia koulutusalan sidosryhmiä omaksumaan uusia ideoita ja menetelmiä ja siten pohtimaan sosiaalisesti, kulttuurisesti ja yksilöllisesti uudelleen, miten kaksikielistä koulutusta voidaan paremmin rikastuttaa suomeksi ja ruotsiksi.

Yleisemmällä tasolla olemme tietoisesti etsineet innovaatioita, jotka tukevat parhaiten kielten oppimista myönteisissä kaksikielisissä ja monikielisissä ympäristöissä, joihin kaikki ovat tervetulleita. Etsimme innovaatioita, jotka tavalla tai toisella voivat yhdistää ja tukea kaikkia kouluyhteisön jäseniä. Monet raporttiin valituista

innovaatioista palvelevat siis monikielistä tarkoitusta, sillä ne edistävät yhteenkuuluvuutta, tietoisuutta, kulttuurienvälistä vuoropuhelua ja myönteisiä kokemuksia **kannustamalla kiinnostusta ja motivaatiota oppia, arvostaa ja rakastaa kieliä enemmän!**

Katija Aladin

tutkija

Heidi Gärkman

projektitutkija

Tässä Spotlight-raportissa esittelemme yleinen kaksikielisen koulutuksen innovatiivisia käytäntöjä ja lähestymistapoja, jotka herättävät, innostavat, mahdollistavat, luovat ja tukevat kaksikielistä opetusta ja oppimista, kielitietoisuutta ja luottamusta, äidinkielen koulutusta, kaksikielisyyttä ja monikielisyyttä, kulttuurivaihtoa, osallisuutta ja monimuotoisuutta.

SVENSKA KULTURFONDEN

Svenska kulturfondenin tehtävänä on edistää ja vahvistaa Suomen ruotsinkielisen vähemmistön kulttuuria ja koulutusta tukemalla koulutusta, taidetta, kulttuuria ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta voittoa tavoittelemattomien järjestöjen kautta. Päätehtävänä on myöntää vuosittain apurahoja ja lahjoituksia yksityishenkilöille, työryhmille ja yhteisöille, jotka edistävät ja parantavat ruotsin kielen asemaa eri yhteyksissä Suomessa. Säätiö edistää hyviä suhteita kieliyhteisöjen välillä ja tukee myönteistä kieliympäristöä.

HUNDRED

HundrED on Suomessa voittoa tavoittelematon toimija, joka etsii, tutkii ja jakaa inspiroivia innovaatioita perus- ja keskiasteen koulutukseen. Tavoite on auttaa kehittämään koulutusta ja edistää uudistumista kannustamalla vaikuttavien ja skaalautuvien innovaatioiden levittämistä konteksti huomioiden kaikkialle maailmaan. HundrED Spotlights luo ainutlaatuisia mahdollisuuksia sekä opetusalan ammattilaisille että Spotlightin riippumattomille järjestäjille, jotta he saisivat perusteellisen käsityksen koulutusinnovaatioista, joita tapahtuu joko tietyllä koulutusalueella, kuten lukutaidon tai kestävän kehityksen suhteen, tai tietyssä maantieteellisessä paikassa, esimerkiksi Intiassa tai Lontoossa. Valitsemme jokaiseen Spotlighttiin suunnilleen 10 parasta koulutusinnovaatiota, jotka tutkimustiimimme ja asiantuntijaneuvottelukuntamme tutkivat perusteellisesti. HundrED Spotlightit järjestetään kumppaniorganisaatioiden kanssa, jotka auttavat löytämään innovaatioita osaamisalueeltaan.

HundrEDin manifesti

JOHDANTO

Koulutuksen maailma on täynnä inspiroivia innovaatioita, mutta niillä on vaikeuksia päästä leviämään lähiympäristön ulkopuolelle. Tämän takia me olemme olemassa. Meidän tehtävämme on auttaa jokaista lasta ja antaa kaikille mahdollisuus menestyä elämässä tarjoamalla heille parhaita mahdollisia koulutuksellisia innovaatioita.

Vuodesta 2016 lähtien HundrED on tehnyt perusteellista tutkimustyötä kaikilla mantereilla ja valinnut vuosittain sata kiinnostavaa innovaatiota HundrED Global Collection -listalle, joka jaetaan kaikkialle maailmaan ilmaiseksi. Kaikki uudet oivalukset ja valitut innovaatiot dokumentoidaan ja paketoidaan valmiiksi opettajien saataville maailmanlaajuisesti verkkosivustomme ja vuosikirjojen kautta.

HundrEDin manifesti

Koulutuksen tarkoitus on auttaa jokaista lasta menestymään, riippumatta siitä, mitä elämässä tapahtuu.

Nopeasti muuttuvassa maailmassa on edelleen tärkeää keskittyä perinteisiin akateemisiin taitoihin, mutta ne eivät yksinään riitä. Menestyäkseen maailmankansalaisina lapsilla on oltava laajaa osaamista.

Vaikka kannatamme lapsikeskeistä lähestymistapaa ja omiin kiinnostuksen kohteisiin perustuvaa yksilöllistä oppimista, innostavan opettajan ja motivoituneen oppilaan välinen suhde pysyy olennaisen tärkeänä. Arvioinnin tulee olla linjassa keskeisen tavoitteen kanssa, joka on auttaa lapsia menestymään, ja kaikki tämä tulisi ottaa huomioon tulevaisuuden oppimisympäristöissä.

Tämän toteuttamiseksi tarvitsemme näkemyksellistä johtajuutta ja visioita kaikilla koulutusjärjestelmämme tasoilla ja kunnianhimoisia, vaikuttavia ja skaalautuvia koulutusinnovaatioita, jotka ovat maailmanlaajuisesti tehokkaita.

Koulutuksen maailma on täynnä ahkeria asiantuntijoita, jotka mahdollistavat tämän joka päivä.

Meidän tehtävämme HundrEDissa on antaa heille heidän ansaitsemaansa tunnustusta ja näkyvyyttä.

Muutoksen teoria

1. Innovaatioiden tunnistaminen

Olemme tutkineet yli 5000 innovaatiota maailmanlaajuisesti yli 3 vuoden aikana

Jokaisen kokoelmaamme valittavan innovaation käy läpi akatemiamme, johon kuuluu tutkijoita, opettajia, opiskelijoita ja kasvattajia

3. Autamme innovaatioita leviämään

Connect-alustamme antaa innovoijille resurssit, joita he tarvitsevat levittääkseen innovaatioitaan

Toimimme myös luotettuna kumppanina rahoittajien ja innovoijien välillä, jotta muutos toteutuisi nopeammin

2. Äänensävyn muutos

Koulutuksen parannuksia jaetaan päivittäin verkkosivustollamme ja sosiaalisen median kanavissamme

Innovaatiosivuillamme oli lähes miljoona kävijää vuonna 2019

4. Ratkaisujen yhteiskehittäminen

Teemme yhteistyötä koulutuksen asiantuntijoiden kanssa lisätäksemme koulutuksen oikeudenmukaisuutta

Syvällinen lähestymistapamme innovoijien ja kasvattajien kanssa auttaa toteuttamaan kestäviä innovaatioita

Tausta & konteksti

Mitä on kaksikielinen koulutus?

Kaksikielisen koulutuksen määrittely ei ole yhtä helppoa ja yksinkertaista kuin luulisi. Kaksikielinen koulutus on paitsi vahvasti sidoksissa kontekstiin eli eri kulttuurien aikaan ja paikkaan, mutta terminä siihen sisältyy myös erittäin vahva poliittinen, taloudellinen, sosiaalinen ja tunteellinen lataus. Tämän monitahoisuuden takia kaksikieliselle koulutukselle on hankala löytää yhtenäistä määritelmää.

Kaksikielisen koulutuksen usein käytetyn perusmääritelmän mukaan se tarkoittaa *kahden kielen käyttöä opetuksessa tai koulutuksessa*. Monien tutkijoiden mukaan tämä määritelmä ei kata riittävästi kaksikielisen koulutuksen laajempia lähestymistapoja ja tavoitteita, eikä siihen sisälly kielten eri statuksia (enemmistö-, vähemmistö-, virallinen, kansallinen kieli...). Monet tutkijat ovat yksimielisiä siitä, että kaksikielinen koulutus on itse asiassa "yksinkertainen nimitys monimutkaiselle ilmiölle" kuten Baker toteaa (Baker, 2001, s. 192).

Kaksikielisessä koulutuksessa on erilaisia pedagogisia menetelmiä, malleja ja ohjelmia kaksikielistä opetusta ja oppimista varten. Kaksikielisissä koulutusohjelmissa voi esiintyä vaihtelua opetusmenetelmissä, yhteiskunnallisissa ja koulutuksellisissa tavoitteissa, opiskelijaprofiilissa, kielenkäytössä ja kielellisissä tavoitteissa (ks. Baker 2006, s. 215–216; ja García & Beardsmore 2011, s. 172). Yksi merkittävä kaksikielisen koulutuksen malli on CLIL (Content and Language Integrated Learning), jossa oppiaineiden asiasisältöjä opiskellaan kahdella kielellä ja siihen kuuluu kieli-
kylpyopetus.

Kaksikielisyys on toinen moniulotteinen käsite, joka yleensä ymmärretään yksilölliseksi ilmiöksi tai yhteiskunnalliseksi omaisuudeksi (Laitinen, 2001). Kaksikielisyys tietyssä yhteiskunnassa riippuu sen ”kielellisestä kokoonpanosta”, jonka osa-alueita ovat kieliyhteys, levinneisyys ja käytäntö (Grosjean, 2010). Yksilöllistä kaksikielisyyttä ei ole helppoa hahmottaa, koska ei ole olemassa yhtä ainoaa tapaa olla kaksikielinen. Yksilötasolla kaksikielisyys voi viitata kielelliseen kaksoisidentiteettiin, kahden kielen osaamiseen tai käyttöön tai kaksikielisistä perheistä tai ympäristöistä peräisin oleviin yksilöihin (Tandefelt, 2001).

Kielten oppiminen ei yleensä ole nollasummapeliä eli yhden kielen oppiminen ei automaattisesti sulje pois toista kieltä (Sundell, 2015), **kaksikielisyyttä** ei ole ”yksikielisyys kertaa kaksi”, ja **kaksikielisessä koulutuksessa** ei ole kyse siitä, että ”yksi kieli plus toinen kieli on yhtä kuin kaksi kieltä” (García & Beardsmore 2011, s. 17).

Nämä ovat yleisiä väärinkäsityksiä ja yliyksinkertaistuksia, joissa kaksikielisyys ja kaksikielisen koulutuksen yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset edut voivat helposti unohtua.

Kaksikielinen koulutus on paljon enemmän kuin vain toisen kielen oppimista. **Kaksikielinen koulutus on osallistava ympäristö, jossa opitaan useammalla kuin yhdellä kielellä – siinä opitaan, miltä maailma näyttää useammalla kuin yhdellä kielellä!**

Kaksikielinen koulutus on osallistava ympäristö, jossa opitaan useammalla kuin yhdellä kielellä – siinä opitaan, miltä maailma näyttää useammalla kuin yhdellä kielellä!

Mitä me tarkoitamme kaksikielisellä koulutuksella?

Kun nyt olemme tunnistaneeet monimutkaiset määritelmäongelmat, aloitetaan käsittelemällä sitä, miten me tässä Spotlightissa ymmärrämme kaksikielisen koulutuksen.

Käytämme kaksikielistä koulutusta laajana yleisterminä koulutuksesta, jossa käytetään **kahta tai useampaa** kieltä sisällön opettamiseen. Tämän joustavan määritelmän avulla voimme iloita monenlaisista käytännöistä ja ratkaisuista sekä opetuksessa käytettävistä kielistä, jotka voidaan integroida eri tavoin ja eri muodoissa, eri muunnoksina ja yhdistelminä.

Määritelmäämme on vahvasti vaikuttanut García & Beardsmoren laajempi kaksikielisen koulutuksen määritelmä, joka kattaa sen, mitä voitaisiin pitää "monikielisenä koulutuksena". He katsovat, että kaksikielinen koulutus "perustuu enemmän teoriaan, tutkimukseen, käytäntöön ja todellisuuteen kuin "monikielinen koulutus", ja väittävät, että "kaksikielisen koulutuksen monimutkaisuutta on helpompi ymmärtää, jos keskustelu aloitetaan kahdesta kielestä ja laajennetaan sitten näitä käsitteitä pohdittaessa enemmän monikielisiä mahdollisuuksia" (2011, s. 18–19).

Tiedostamme, että kaksikielisessä koulutuksessa on kyse enemmän kuin kielistä ja kielen oppimisesta. Pääpaino ei välttämättä ole kieliopin tai kielen rakenteen osaamisessa tai tietyn kielitaitotason tai kaksikielisen osaamisen saavuttamisessa. Tässä Spotlightissa kaksikielisen koulutuksen taustalla oleva perusajatus on, että

Käytämme kaksikielistä koulutusta laajana yleisterminä koulutuksesta, jossa käytetään kahta tai useampaa kieltä sisällön opettamiseen.

kaksikielinen koulutus tarjoaa, edistää ja tukee tietynlaista **tietoisuutta, suvaitsevaisuutta ja arvostusta** koskien kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden arvoa.

Tämä kaksikielisen koulutuksen **laajempi tavoite** erottaa sen perinteisestä toisen tai vieraan kielen opetuksesta, jossa uuden kielen oppimisen tavoite on paljon kaipa-alaisempi (García & Beardsmore, 2011, s. 16).

Tuhannen taalan kysymys onkin se, **miten kaksikielinen koulutus voi saada lapset innostumaan kielistä?** On tärkeää pohtia kieliä niiden omassa ainutlaatuisessa yksilöllisessä ja sosiaalisessa ympäristössä kuin myös kielellistä ja inhimillistä monimuotoisuutta. Olemme yksilöineet seuraavat tekijät, joita kaksikielisessä koulutuksessa olisi kannustettava ja tuettava voimakkaasti:

- **Voimaannuttaminen:** muiden kielten taito voi antaa lapsille mahdollisuuden päästä osalliseksi jostakin, johon he eivät pääsisi käsiksi omalla kielellään (tai kielillään), (eritoten koulun ulkopuolella ja verkkomaailmassa);
- **Itseluottamus:** kielen oppiminen on hyvin emotionaalista ja subjektiivista, ja ahdistuneisuuskysymyksen käsitteleminen on ratkaisevan tärkeää;
- **Yhteenkuuluvuuden tunne:** kieli on avain muiden yhteisöjen ja kulttuurien ymmärtämiseen ja niihin samaistumiseen. Tämä näkökohta on tärkeä, kun halutaan lisätä uteliaisuutta, innostusta ja nälkää oppia ja kokea kieliä!

Kaksikielisellä koulutuksella on merkitystä!

Vaikka kaksikielinen koulutus voi olla vaikea määritellä tai määritelmät ovat epävarmoja, ja vaikka on lukuisia näkemyksiä siitä, mikä kaksikielisen koulutuksen malli tai menetelmä on onnistunein missäkin yhteydessä, yksi asia näyttää olevan vähemmän kiistanalainen: **kaksikielisyyden hyödyt, ja siksi myös sen tärkeys.**

Kaksikielisyyys ja kielten oppiminen hyödyttää kaikkia riippumatta siitä, onko oppijalla kaksikielinen tausta vai ei. Globaalissa maailmassamme koulutus on tehokainta, kun sitä käytetään sekä kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden välineenä että heijastamaan niitä (UNESCO, 2003). Kouluissa on tärkeää lisätä kielten opetuksen ymmärrystä ja tukea sitä – sillä kielten opetus edistää kaksikielisyyttä ja aitoa ihmisten ja heidän kulttuuriensa ymmärrystä ja arvostusta.

Haluamme korostaa seuraavia kaksikielisyyden etuja ja näkökohtia, ja siksi kerromme, miksi kaksikielisellä koulutuksella on merkitystä.

Kaksikielisen mielen edut: Uskotaan, että kaksikielisen ihmisen mieli kykenee hallitsemaan paremmin huomiokykyä ja kognitiivista puolta, luovaa ja erilaista ajattelua on enemmän, työmuisti on parempi ja metalingvistinen tietoisuus korkeampi (eli kyky ajatella kielellisiä asioita). Kaksikielisyyteen liittyvän ”henkisen joustavuuden” on myös todettu suojaavan jonkin verran kognitiivisten kykyjen heikkenemiseltä ja dementialta. (Adesope et al., 2010 ja Bialystok, Craik & Luk, 2012).

Sosiaalinen yhteenkuuluvuus ja integraatio: Kaksikielisyyden on todettu edistävän avarakatseisuutta, tarjoavan erilaisia näkökulmia elämään ja vähentävän kulttuurista tietämättömyyttä (Grosjean 2010, s. 100). Tästä syystä monet korostavat kaksikielisen koulutuksen tarjoamia sosiaalisia ja kulttuurisia sillanrakentamisen mahdollisuuksia, sillä se tasoittaa tietä suuremmalle yhteiskunnalliselle tasa-arvolle ja suvaitsevaisuudelle.

Maailmankansalaisuus: Kielet avaavat ovia, ja kaksikieliset yksilöt pystyvät osallistumaan maailmanlaajuisiin yhteisöihin ja työmarkkinoihin monimuotoisemmin kuin yksikieliset. Lisäksi sosiaalista ja kulttuurien välistä tietoisuutta pidetään 2000-luvulla tarvittavina perustaitoina (UNESCO, 2015).

Kielet ovat ”luonnonvara”: Kieliä voidaan hyödyntää kulttuurisen, hengellisen ja kasvatuksellisen kasvun sekä taloudellisen, kaupallisen ja poliittisen hyödyn välineinä (Baker 2001, s. 374). Koulujärjestelmän pitäisi oppia paremmin ”hyödyntämään” yhteisössä olevia kielellisiä resursseja ja opiskelijoita, joilla on jo kokemusta kahden tai useamman kielen ja kulttuurin (kaksikielinen, kielivähemmistö, maahanmuuttaja jne.) välillä navigoimisesta.

Oman kielen puhuminen on perustavanlaatuinen ihmisoikeus: ja olennainen osa kulttuuri-identiteettiä ja vaikutusmahdollisuuksia sekä yksilön että ryhmän kannalta (UNESCO, 2003, s. 16). YK:n kestävän kehityksen tavoite 4 on taata kaikille avoin, tasa-arvoinen ja laadukas koulutus. Tämä tarkoittaa sitä, että alkuperäiskansojen tai vähemmistötaustaisten lasten tulisi saada oikeus opiskella ja oppia omalla äidinkielellään sekä maan virallisella kielellä (YK:n raportti A/HRC/43/47).

Kieli ja identiteetti

Kun kysyt joltakulta "mitä kieliä puhut?", kehittyy pian hedelmällinen keskustelu, jossa puhutaan muustakin kuin kielistä, eli siitä, miten itse kukin samaistuu kieleen. Yksinkertainen kysymys avaa lukuisia mahdollisuuksia ja antaa tilaisuuden tutustua toiseen syvemmällä tasolla. Tämä yksinkertainen toiminta edistää käsitystä siitä, että kieli on syvästi yhteydessä historiaamme, kulttuuriimme, kansallisuuteemme, koulutukseemme, kiinnostuksen kohteisiimme jne. ja voi tarjota toimivan lähtökohdan ymmärtää muita ja itseämme paremmin. Koska kaksikielisyys on taito, jota tarvitaan maailmassa menestymiseen, tarve kasvaa paitsi opettaa kieliä, mutta myös ymmärtää kulttuuria ja ihmisiä, jotka mahdollistavat aidon kielten oppimisen.

Uskomme, että identiteetillä on tärkeä rooli kielen omaksumisessa ja sen kestävyysdessä. Identiteetin tutkimuksesta on tullut yhä suositumpaa viime vuosikymmenen aikana, ja siinä keskitytään pääasiassa opettajan identiteettiin. Seuraavassa esitetään lyhyt katsaus identiteettiin ja kielen rooliin, joka perustuu opettajan identiteetin elementteihin (Akkerman & Meijer, 2011), mutta jota voidaan soveltaa kaikkiin sidosryhmiin.

Identiteetin sosiaalinen luonne: On tärkeää tunnustaa, miten "muiden" rooli vaikuttaa itseän ja käsitykseen kielten oppimisesta. Esimerkiksi toista kieltä opiskelevan oppilaan asenteeseen voivat vaikuttaa hänen vanhempansa, ikätoverinsa, opettajansa ja yhteisönsä. Tämä vaikutus näkyy makrotasolla (yhteiskunta), mesotasolla (koulu) ja mikrotasolla (luokkahuone) (Costa & Norton, 2017). Alla on esi-

"Eri tasoilla hallitsemasi kielet auttavat kehittymään ihmisenä ja selvittämään, minkälainen oma identiteetti on."

– MINNA TAMMIVUORI-PIRAUX, YLÄKOULUN APULAISREHTORI,
HELSINGIN KANSAINVÄLINEN KOULU

merkkejä siitä, miten suhteet yhteiskunnassa, koulussa ja luokkahuoneessa voivat vaikuttaa oppilaan käsitykseen kielestä.

- **Makrotasolla**, eli miten kieli on edustettuna ja miten sitä käytetään yhteiskunnassa, esimerkiksi pääasiassa englanninkielisessä Albertan provinssissa Kanadassa, ranskaa näkyy tuoteteksteissä ja liikennemerkeissä, mutta sitä ei juurikaan kuule puhuttavan. Tämä voi vaikuttaa siihen, miten opiskelijat suhtautuvat kieleen, koska ranskan rooli yhteisössä ei ole näkyvä.
- **Mesotaso** viittaa koulun kielikulttuuriin, jonka määrittelevät usein johtajat, opettajat ja vanhemmat. Rehtorin näkemykset kaksikielisestä koulutuksesta määrittävät tehokkaasti koulun suhtautumisen ja vaikuttavat siihen, miten henkilökunta ja oppilaat suhtautuvat kieleen kouluyhteisössä.
- Lopuksi **mikrotaso**, eli luokkahuone, jossa opettajan, vanhempien ja ikätovereiden asenne voi vaikuttaa opiskelijan ja kielen suhteeseen.

Identiteetin epäjatkuvuus: viittaa ajatukseen, jonka mukaan identiteetti on vakio. Kaksikielisen koulutuksen tapauksessa äidinkielen identiteetin ja toisen kielen (toisten kielten) identiteetin välillä on mielenkiintoinen vuorovaikutus. Esimerkiksi uuden kielen käyttöönotto voi muuttaa täysin käsityksen omasta itsestä suhteessa "vanhaan" identiteettiin. Siksi olemme siis jatkuvan muutoksen tilassa.

Identiteetin moninaisuus: Hermans (2001) käsittelee "moniäänisyyden" (s. 324) käsitettä tarkastellen identiteettiä eri identiteeteistä koostuvana. Akkerman ja Meijer (2011) kuvaavat I-asemaa "äänellisenä" asemana eli puhuva persoonallisuus esittää tietyn näkökulman ja tarinan (s. 312). Jokaisella identiteetillä on erilainen asenne (I-asema) eri yhteyksissä. Esimerkiksi kaksikielisellä ruotsin opiskelijalla suomessa olisi ali-identiteettejä, kuten suomenkielinen, kaksikielinen, opiskelija, tytär/poika, veli/sisar jne. Kun tarkastelemme identiteettiä näin, pystymme paremmin ymmärtämään, miten useita identiteettejä käytetään eri olosuhteissa. Identiteetin ymmärtäminen johtaa todennäköisesti parempaan ymmärrykseen kaksikielisestä koulutuksesta ja voi auttaa edistämään kaksikielisyyttä kokonaisvaltaisemmin kaikkialla maailmassa.

Kielikylpyopetus kahdessa kaksikielisessä maassa

Kuten esipuheessa mainittiin, yhteistyömme Svenska kulturfondenin kanssa tämän raportin osalta lähti siitä, että kiinnostus ruotsin kielen kielikylpyopetusta kohtaan on Suomessa lopahtanut (huolimatta siitä, että se on ollut käytössä yli 30 vuoden ajan). Siksi tässä raportissa korostetaan innostavia pedagogisia lähestymistapoja, joilla kannustetaan kaksikielisyyttä ja kielenoppimista, jotka saattavat vaatia muunlaisia tai vähäisempiä resursseja kuin kielikylpyopetus.

Joka tapauksessa kielikylpy on vakiintunut ja tunnustettu pedagoginen malli, joten tässä osiossa perehdymme sen toteutukseen kahdessa virallisesti kaksikielisessä maassa: ruotsin kielikylpy Suomessa ja ranskan kielikylpy Kanadassa.

Kielikylpyopetus on kattotermi, joka kattaa useita eri lähestymistapoja tarjota opiskelijoille kielikylpy toisella kielellä. Sen jälkeen kun kielikylpymenetelmä kehitettiin Kanadassa 1960-luvun lopulla, sitä on sovellettu ja kehitetty eri yhteyksissä ja eri tavoittein. Jotta kaksikielistä koulutusohjelmaa voidaan kutsua *kielikylpyopetuksiksi*, tutkijat tunnistavat useita "keskeisiä ominaisuuksia", joita enemmän tai vähemmän edellytetään. Muutamia mainitakseni (Swain & Johnson, 1997 ja Laitinen, 2001):

Kielikylpyopetus on kattotermi, joka kattaa useita eri lähestymistapoja tarjota opiskelijoille kielikylpy toisella kielellä.

- Kohdekieli eli kielikylpykieli on opetuskieli;
- Kielikylpyluokan oppilailla pitäisi olla sama yhdenmukainen kielitausta, ja heillä pitäisi aluksi olla samat (rajalliset) kielikylpykielen taidot;
- Altistuminen kielikylpykielelle tapahtuu enimmäkseen vain luokahuoneessa;
- Kun vanhemmat valitsevat kielikylpyopetuksen vapaaehtoisesti, oppilailla tulisi olla myös myönteinen asenne ja motivaatio oppia kielikylpykieltä;
- Jotta kaksikielinen viestintä olisi tehokasta, kielikylpyluokan opettajien tulisi olla koulutettuja ja asialleen omistautuneita kaksikielisiä kielenpuhujia.

Suomessa ruotsin kielikylpyopetusta ja Kanadassa ranskan kielikylpyopetusta to-
teutetaan **kielienemmistöön kuuluville oppilaille**, joille opetetaan maan toista
virallista kieltä eli vähemmistökieltä. Molemmilla koulutusohjelmilla on myös sa-
manlaiset kansalliset tavoitteet ylläpitää ja edistää kaksikielisyyttä yhteiskun-
nassa (Swain & Johnson, 1997). Suomen kielikylpyopetus on paikallinen sovellus
alkuperäisestä Kanadan ranskan kielikylpymallista, joka toteutettiin ensimmäisen
kerran 1980-luvun lopulla.

Yksi tärkeä ero on mainitsemisen arvoinen, eli se, että Kanadassa kaksikielisyydes-
sä on kyse **kahdesta suuresta ja arvostetusta maailmankielestä** eli ranskasta
ja englannista (Baker, 2001, s. 237). Kielitaidon taloudellista arvoa ja markkina-arvoa
on helppo puolustaa sekä englannin että ranskan osalta. Suomen ja ruotsin kieli
ovat puolestaan **kansainvälisesti pieniä kieliä** (Björklund, 1997, s. 99), ja jotkut
suomenkielisten näkemykset suosivat yleensä suurempien kielten taloudellista ar-
voa ruotsiin nähden, esimerkiksi englantia tai venäjää.

Alla on lyhyt vertailu muutamista kielikylpyopetuksen piirteistä Suomen ja Ka-
nadan kontekstissa. Seuraavaksi annamme kahden kokeneen kielikylpyopettajan
kertoa kielikylpykoulutuksesta yleensä. Toinen opettaja on Suomesta ja toinen
Kanadasta.

Kuten Kanadassa, vanhempien painostuksella ja asian edistämisellä on ollut tärkeä merkitys ruotsin kielikylpyopetuksen toteuttamiseen ja leviämiseen Suomessa.

SUOMEN KONTEKSTI

Kaksikielisyys Suomessa: Suomessa maan kahdella virallisella kielellä eli suomella ja ruotsilla on tasa-arvoiset oikeudet. Suomi on kuitenkin kielellisesti erittäin homogeeninen maa, jossa suomen kieli on enemmistökieli eli sen puhujia on yli 87 prosenttia, ja **ruotsia (vähenevää) vähemmistökieltä** edustaa **5,2 %** väestöstä (Tilastokeskus, 2018). Suomen yhteiskunnassa kaksikielisyys on toteutettu niin, että henkilö on mahdollista rekisteröidä joko suomen- tai ruotsinkieliseksi, mutta ei kaksikieliseksi (Bergroth, 2016, s. 10). Vaikka kielipoliittinen keskustelu käy kiivaana ruotsin asemasta pakollisena oppiaineena suomalaisissa kouluissa, enemmistö **tukee** edelleen Suomen pysymistä kaksikielisenä yhteiskuntana (Sundell, 2015).

Ruotsin kielikylpyopetus Suomessa perustuu opetussuunnitelmaan, ja sen tyyppi on **varhainen täydellinen**¹ kielikylpy, eli "**hard-core**" -versio (Bergroth, 2016, s. 15). Suomessa kielikylpyopetusta on tarjolla lähes yksinomaan ruotsin kielessä, koska on olemassa selkeä tarve tukea vähemmistökielen elinvoimaa ja edistää myönteisiä asenteita sitä kohtaan. Lisäksi kielikylpyopetukseen lapsensa ilmoittavat suomenkieliset perheet ymmärtävät ruotsin kielen **poliittisen, taloudellisen ja sosiaalisen arvon** suomalaisessa yhteiskunnassa, ja myös sen merkityksen

porttina Pohjoismaiden työmarkkinoille ja muihin germaanisiin kieliin. Kuten Kanadassa, vanhempien painostuksella ja asian edistämisellä on ollut tärkeä merkitys ruotsin kielikylpyopetuksen toteuttamiseen ja leviämiseen Suomessa. Maahan ei kuitenkaan ole vielä toistaiseksi perustettu kansallista vanhempien järjestöä kuten Kanadassa toimiva *Canadian Parents for French* on (Björklund, 1997).

Toiminnallinen kaksikielisyys on ruotsin kielikylpyopetuksen lähtökohta Suomessa, ja se viittaa kykyyn ja uskallukseen kommunikoida *toiminnallisesti* kahdella (tai useammalla) kielellä eri jokapäiväisissä tilanteissa ja eri tarkoituksia varten (Bergroth, 2015). Toiminnallisesta kaksikielisyydestä puhuttaessa Laitinen (2001) pitää myös **kaksikulttuurisuuden** käsitettä mainitsemisen arvoisena, koska "mitä pidemmälle kaksikielinen osaaminen etenee, sitä tärkeämmäksi kaksikulttuurinen elementti tulee" (s. 17). Koska suomi ja ruotsi ovat maailmanlaajuisesti pieniä kieliä, ruotsin kielikylpyopetuksen tärkeä piirre Suomessa on sen **monikielinen suuntautuminen**, sillä mukana on jopa enemmän kuin neljä kieltä² (Björklund & Mård-Miettinen, 2011, s. 20).

Näkyvyys ja tietoisuus: Ruotsin kielikylpyopetus on **edelleen melko pienimuotoista** Suomessa huolimatta myönteisistä tuloksista, asialle omistautuneista tiedeellisestä tutkimuksesta, suhteellisen myönteisistä julkisista asenteista, valtion tuesta ja poliittisesta uskottavuudesta. Monet kunnat Suomessa tarjoavat aktiivisesti ruotsin kielikylpyopetusta, mutta kärsivät usein rahoitukseen tai pätevien kaksikielisten opettajien puuttumiseen liittyvistä rakenteellisista ongelmista. Kielikylpyopetus saa **vain vähän julkista huomiota** paikallisella ja kansallisella tasolla. Tämä vähentää yleistä tietoisuutta kielikylpyopetuksen laajemmasta kaksikielisyyden tavoitteesta eikä viestinnästä nykymuodossaan ole apua passiivisten asenteiden muuttamisessa innostuneiksi. (Sjöberg et al., 2018).

¹ Varhainen täydellinen kielikylpy aloitetaan päiväkodissa 3–6 vuoden iässä ja se jatkuu peruskoulun loppuun asti eli 9. luokalle. Aluksi kohdekielen kielikylpy on 100-prosenttista, mutta osuus vähenee asteittain muutamassa vuodessa 50 prosenttiin (Baker, 2006, s. 245).

² Suomen (kieli 1) ja kielikylpykielen (kieli 2) lisäksi ohjelmassa on mukana myös kolmas kieli (usein englanti) ja yksi tai kaksi valinnaista vierasta kieltä (esim. ranska tai saksa) (Björklund & Mård-Miettinen, 2011, s. 21).

KANADAN KONTEKSTI

Kaksikielisyys Kanadassa: Kanada on virallisesti kaksikielinen maa, jonka viralliset kielet ovat ranska ja englanti. Vaikka englanti on valtakieli koko maassa (lukuun ottamatta Quebecia), ranskankielisten osuus on **22,8 %** Kanadan väestöstä (Census Canada, 2016). Tämä on yli neljä kertaa enemmän kuin ruotsinsuomalaisten määrä, sillä **ranskankieliset kanadalaiset edustavat lähes neljäsosaa Kanadan väestöstä**. Kaksikielisyyteen suhtaudutaan Kanadassa suhteellisen myönteisesti, mutta alle 20 % koko väestöstä on kaksikielisiä englannin ja ranskan osaajia, ja kaksikielisyys on edelleen paljon yleisempää ranskan puhujien keskuudessa (Hayday, 2015).

Ranskan kielikylpyopetus Kanadassa on aito ruohonjuuritason liike, jonka englanninkieliset vanhemmat panivat alulle Quebecin provinssissa 1960-luvun puolivälissä. Ranskankielisessä provinssissa oli selkeä tarve parantaa toisen kielen opetusta, sillä englanninkielisten oppilaiden opetus keskittyi pääasiassa kielioppiin, ulkoa opetteluun ja kirjallisiin harjoituksiin, ei suulliseen kielitaitoon, jonka avulla opiskelijat olisivat voineet aidosti työskennellä ja seurustella syntyperäisten ranskankielisten kanssa (Swain & Johnson, 1997). Ensimmäistä varhaista täydellistä kielikylpyopetusta, jossa opittiin ranskaa toisena kielenä eri tavalla kuin perinteisessä opetuksessa, pidettiin Quebecissä onnistuneena. Muilla Kanadan alueilla pantiin merkeille kielikylpyopetuksen monet **poliittiset, taloudelliset ja sosiaaliset edut**, ja varhainen täydellinen kielikylpyopetus levisi kaikkiin Kanadan provinssihin ja pian myös muihin maihin, esimerkiksi Suomeen.

Additiivinen kaksikielisyys on alusta alkaen ollut tavoitteena ranskan kielikylpyopetuksessa. Sillä onkin todettu olevan monia myönteisiä vaikutuksia. Pääajatuksena tässä mallissa on, että toinen kieli *lisätään* kielelliseen ”työkalupakkiin”, ja ensimmäinen kieli säilytetään samalla (Cummins, 2000). Fortune ja Tedick (2008) toteavat, että ”additiivinen kaksikielisyys tarkoittaa oletusta, että kaikki opiskelijat pystyvät hallitsemaan täysin kaksi tai useampia kieliä” (s. 29). Voitaisiin myös väittää, että additiivinen kaksikielisyys on eräänlaista ”kaksinkertaista yksikielisyyttä”, koska kaksikielisten odotetaan ”osaavan ja tekevän molemmilla kielillä samat asiat kuin yksikielisten” (García & Beardsmore, 2011, s. 41).

Näkyvyys ja tietoisuus: Kanadassa kielikylpyopetuksesta puhutaan **usein myönteiseen sävyyn uutisissa**.³ Yhteiskunnallisella tasolla kaksikielisyyttä on kuvattu mediassa lisäeduksi, ja sen on korostettu lisäävän kognitiivisia kykyjä, kulttuurien välistä osaamista ja taloudellista hyötyä (Berg, 2007). Kriittisiäkin mielipiteitä esiintyy. Baker (2001) huomauttaa, että ”liittyen havaintoon, että korkeamman sosioekonomisen taustan omaavat lapset ovat yleensä yliedustettuina kielikylpyopetuksessa” (s. 238), jotkut ranskankieliset pitävät ranskan kielikylpyopetusta eräänlaisena ”Troijan hevosenä”, jonka tarkoitus on edistää englanninkielisten kulttuurista sulautumista” (s. 238).

³ Otsikoita ovat olleet muun muassa *Ranskan kielikylpyopetuksen kysyntä kasvaa vaikka aloituspaikkoja on vähemmän* (Global News, 2019) ja *Ranskankielikylpyopetuksen kysyntä kiihdyttää maahanmuuttoa kun provinssit kilpailevat opettajista* (CTV News, 2018).

Lars Nyberg /

RUOTSIN KIELIKYLPYOPETTAJA SUOMESSA

MIKSI SINUSTA TULI KIELIKYLPYOPETTAJA?

Olen työskennellyt opettajana vuodesta 1991 ja opettanut matematiikkaa, tietotekniikkaa, fysiikkaa ja kemiaa suomeksi. Kielikylpyopetus alkoi Turussa pian tuon jälkeen, ensin lastentarhassa. Vuonna 2000 ensimmäinen kielikylpyluokka oli saavuttanut tason, jossa opetan, eli luokka-asteet 7–9, ja minua pyydettiin opettamaan luokkaa. Olen kaksikielinen (suomi ja ruotsi), ja minulla on kokemusta kaksikielisestä perheestä, eli peruskäsitteet olivat minulle jo tuttuja.

MIKÄ KOKEMUKSESI PERUSTEELLA TOIMII KIELIKYLPYOPETUKSESSA HYVIN JA MIKÄ EI?

Kun lapsilla on takanaan kahdeksan vuotta kielikylpyopetusta, heillä on melko sujuva kielitaito. Tämä helpottaa aineenopettajan elämää huomattavasti. Minun tarvitsi vain opettaa! Se toimi hyvin, että annoin oppilaille tarpeeksi tehtävää, koska muuten luokka tuli levottomaksi. Työetiikka on (kielikylpyluokilla) enimmäkseen korkealla tasolla, ja lähes mitä tahansa voi tehdä. Kollegat sanoivat usein, että kielikylpyluokkia oli hauska opettaa, koska luokka oli innokas työskentelemään millä tavalla vain ja menemään opettajan perässä mihin vain – kun taas muut luokat suhtautuivat kielteisemmin uusiin menetelmiin ja uusiin paikkoihin. Samasta syystä kielikylpyluokat ovat kuitenkin myös vaativampia. Kielikylpyopettajan elämä ei ole koskaan tylsää. Perheiden tuki on aina ollut mahtavaa, ja se motivoi sekä lapsia että opettajia.

MITÄ MIELTÄ OLET KIELIKYLPYOPETUKSESTA KAKSIKIELISEN OPPIMISEN MENETELMÄNÄ?

Kielikylpy on paras metodi, mutta (jotta opetus toimisi hyvin) opettajien pitää osata puhua kielikylpykieltä sujuvasti. Opettajien, jotka eivät opeta kielikylpyopetuskielellä, tulisi myös perehtyä järjestelmään kunnolla, koska menetelmä vaikuttaa kielikylpyluokkaan kokonaisvaltaisesti ja tarjoaa myös mahdollisuuksia, joista muutkin opettajat pääsevät nauttimaan.

Meghan McKee /

RANSKAN KIELIKYLPYOPETTAJA KANADASSA

MIKSI SINUSTA TULI KIELIKYLPYOPETTAJA?

Minusta tuli ranskan kielikylpyopettaja useista syistä. Olen itse ollut eri tavoin elinikäinen kielenoppija. Olin ranskan kielikylpyopetuksessa päiväkodista 12. luokalle, opiskelin lukiossa japania, minulla on kandidaatin tutkinto ranskasta ja espanjasta, ja olen ottanut täydennyskoulutustunteja hollannin kielessä. Hakiessani kasvatus-tieteiden kandidaatin koulutukseen valitsin ranskan kielikylpykoulutusohjelman, koska halusin jakaa opiskelijoiden kanssa rakkauteni kielenoppimiseen, ja Kanadassa käytössä oleva ranskan kielikylpykoulutusohjelma on erittäin onnistunut ja tunnustettu menetelmä. Mielestäni opiskelu toisella kielellä on tärkeää neurologisista, kulttuurisista ja taloudellisista syistä.

MIKÄ KOKEMUKSESI PERUSTEELLA TOIMII KIELIKYLPYOPETUKSESSA HYVIN JA MIKÄ EI?

Ranskan kielikylpyopettajat Kanadassa tietävät, että täydellinen kielikylpykokemus on se, mikä toimii hyvin – niinpä oppilaiden opetuskieli on yksinomaan ranska kaikissa aineissa päiväkodista 2. luokalle. Myös se toimii hyvin, kun vanhemmat saadaan ymmärtämään koulutusohjelmaa ja tajuamaan, ettei heidän tarvitse osata lainkaan ranskaa ja heidän lapsensa voivat silti onnistua, ja että jokainen lapsi voi oppia toisen kielen, myös ne lapset, joilla on oppimisvaikeuksia tai muita erityistarpeita. Haasteena voi olla resurssien puute tässä ainutlaatuisessa kontekstissa – ranskan kieltä ensimmäisenä kielenä puhuville kehitettyjen materiaalien käyttö ei ole aina hyödyllistä eikä välttämättä sovi hyvin ranskan kielikylpyoppilaille.

MITÄ MIELTÄ OLET KIELIKYLPYOPETUKSESTA KAKSIKIELISEN OPPIMISEN MENETELMÄNÄ?

Mielestäni kielikylpy on paras tapa oppia kieltä. Lapset oppivat kielen nopeasti ja helposti, koska he kuulevat vain sitä koko päivän. Tällä menetelmällä päästään lähimmäs kielen oppimista äidinkielisessä kieliympäristössä ja siksi se auttaa toisen kielen oppijoita saamaan hyvän kielitaidon suhteellisen nopeasti. Jo vuoden kuluttua oppilaat osaavat lukea, kirjoittaa, kuunnella ja puhua toisella kielellään.

Kaksikielinen koulutus: Puheenvuoroja

Kaksikielisen koulutuksen hienous on autenttisissa sidosryhmissä, jotka opettavat, oppivat, edistävät ja taistelevat kaksikielisyyden ja monikielisyyden etujen puolesta joka päivä. Nämä sidosryhmät ovat paitsi olennaisen tärkeitä kielenoppimisen kentällä omalla tavallaan, mutta he ovat myös auttaneet meitä lisäämään ymmärrystämme kaksikielisestä koulutuksesta koko tutkimusprosessin ajan. Tämä raportti on omistettu opettajille, tutkijoille, johtajille, vanhemmille, oppilaille ja opiskelijoille. He edistävät parempaa kielen, kulttuurin, kansallisuuksien ja oman itsen ymmärrystä henkilökohtaisten kokemustensa, turhautumisensa, toiveidensa ja unelmiensa kautta. Tässä on otos heidän tarinoistaan. Kaikki raporttiin valitut puheenvuorot perustuvat yksilöiden kokemuksiin, mielipiteisiin ja konteksteihin.

Mitkä ovat henkilökohtaiset kokemuksesi kaksikielisestä koulutuksesta?

**CHIARA NICASTRO, FULBRIGHT-
MENTORI JA ENGLANNIN KIELEN
OPETUKSEN ASSISTENTTI**

Ennen kuin minulla diagnosoitiin vaikea lukihäiriö, kävin koulua Kaliforniassa. Kuten useimmissa kouluissa Kaliforniassa, myös minulle opetettiin päiväkodista lähtien espanjaa ja englantia. Kun olin viidennellä luokalla, vanhempaintapaamisessa opettajan kanssa minulle kerrottiin, että joudun pois yli 70 prosentista tunteja, joilla olin käynyt, koska opin hitaammin kuin luokkatoverini. Se oli valtava pettymys, sillä espanja oli lempiaineeni. Kun menin yliopistoon, tiesin, että halusin opiskella tutkinnon kansainvälisistä suhteista, koska halusin oppia lisää kulttuureista ja olin päättänyt aloittaa espanjan uudelleen.

**DAVID MARSH, FT, FRSA,
INNOVAATIO- JA TIEDOTUSJOHTAJA,
EDUCLUSTER FINLAND**

Kehitän kaksikielisiä koulutusmalleja alueellisten, vähemmistöjen ja maahanmuuttajien kielten sekä laajalti ja vähemmän käytettyjen kielten tukemiseksi ja erityisen kaksikielisen koulutuksen CLIL-mallin (Content and Language Integrated Learning) kehittämiseksi. Lisäksi teen metatutkimusta useamman kuin yhden kielen osaamisen vaikutuksista mieleen ja aivoihin.

**HAYO REINDERS, PH.D.,
KASVATUSTIETEEN PROFESSORI,
UNITEC, UUSI-SEELANTI**

Olen työskennellyt kaksikielisen koulutuksen parissa lähinnä opettajien kehittämisen ja johtamiskoulutuksen aloilla varsinkin Kaakkois-Aasiassa ja Tyynenmeren alueella. On hienoa kokea opettajien intohimoinen suhtautuminen kieleen ja kulttuuriin ja nähdä, miten se voi muuttaa hyvän luokan huippuhyväksi.

**KAISA ISOTALO, SEINÄJOEN
YLÄASTEEN REHTORI**

Mielestäni kaksikielinen opetus (CLIL-menetelmää käyttäen) on loistava mahdollisuus niille oppilaille, jotka ovat hyviä kielissä. Koulujärjestelmämme näyttää olevan hieman liian helppo lahjakkaille opiskelijoille. Kaksikielinen koulutus saa oppilaat haastamaan itsensä ja tulokset ovat hyviä.

**ANU PALOJÄRVI, PROJEKTITUTKIJA,
OPETTAJANKOULUTUSLAITOS,
JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO**

Olen tutkinut kaksikielistä pedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa sekä kirjoittanut ja luennoinut siitä. Tällä hetkellä työskentelen IKI-hankkeessa, jossa kartoitamme, kehitämme ja jaamme innovatiivisia tapoja työskennellä kielten parissa erityyppisissä kaksikielisen opetuksen konteksteissa sekä muissa yhteyksissä.

**EDISON HUYNH,
KOULUTUSTUTKIMUKSEN JA
ERIKOISPROJEKTIN JOHTAJA,
WHITTLE SCHOOL AND STUDIOS**

Olen saanut omat kokemukseni kaksikielisestä koulutuksesta toimiessani tiimissä, joka rakentaa uutta koulumallia ja levittää sitä eri kampuksille ympäri maailmaa. Kuluneen vuoden aikana, kun olen pohtinut, miten erilaisia kaksikielisyyttä parhaiten edistäviä oppimisympäristöjä voisi rakentaa, olen myös miettinyt omaa lapsuuttani, jolloin puhuin yhtä kieltä kotona ja toista koulussa. Vasta vanhempana olen ymmärtänyt, miten suuri siunaus on pystyä käyttämään erilaisia kulttuurisia välineitä, joilla saa yhteyden useampiin ihmisiin.

**STANLEY WANG,
CHIEF EXECUTIVE OFFICER
YRITYKSESSÄ TEACH FOR TAIWAN**

Aasialaisten kielten opettajana Australiassa olen aina ollut ylpeä kaksikielisyyden puolestapuhujasta ja lähettilästä. Vaikka kaksikielinen koulutus on käsitteenä suuren yleisön arvostama, sitä toteutetaan huomattavasti vähemmän.

**WILMA ENGSTRÖM,
OPISKELIJA**

Asun Suomessa, joka on kaksikielinen maa, kun meillä on suomenruotsalainen vähemmistö. Kuulun itse suomenruotsalaiseen vähemmistöön ja käyn ruotsinkielistä koulua. Ruotsinkielisissä kouluissa toisen kotimaisen kielen eli suomen opetus alkaa kaikille ensimmäisellä luokalla. Useimmissa suomenkielisissä kouluissa voi aloittaa ruotsin opiskelun valinnaisena neljännellä luokalla, mutta useimmat eivät valitse ruotsia tässä vaiheessa, vaan aloittavat sen opiskelun kuudennella luokalla, kun se tulee pakolliseksi. Useimmiten suomenruotsalaiset puhuvat paremmin suomea kuin suomenkieliset ruotsia. Tämä on ongelma, koska teoriassa meidän pitäisi pystyä saamaan asiakaspalvelua ruotsiksi.

Mikä kaksikielisessä koulutuksessa turhauttaa?

Yksi suurimmista turhaumistani liittyy omaan historiaani espanjan opiskelussa ja siihen, että toimin nyt opettajana kaksikielisessä koulutuksessa. Opiskelijat, joiden tarpeet ovat hyvin erilaiset, sijoitetaan kaikki samaan luokkaan aina toisen kielen opiskelijoista vammaisiin opiskelijoihin asti. Toimiessani opettajana pystyin tekemään tiivistä yhteistyötä koulun hallinnon kanssa löytääkseni luokalle tapoja osallistua ja luodakseni erilaisen opetussuunnitelman, joka sopi paremmin opiskelijoiden erilaisiin tarpeisiin.

CHIARA NICASTRO

On eri asia opettaa *toisella* kielellä ja opettaa toisen kielen *kautta*. Koulut, jotka väittävät olevansa kaksikielisiä, toimivat usein ensin mainitulla tavalla ja tekevät sen epäonnistuneen yksikielisyyden ajatusmallin kautta. Aidosti onnistuvat koulut käyttävät kaksikielistä menetelmää. Niissä opiskelijat *käyttävät kieltä oppiakseen ja oppivat käyttämään kieltä*. On olemassa todella hienoja esimerkkejä kaksikielisestä koulutuksesta, mutta markkinavoimat käyttävät "kaksikielistä koulutusta" iskulauseena myydäkseen tuotteita ja palveluita, jotka eivät aidosti tarjoa sitä, mitä laadukkailla käytännöillä voidaan saavuttaa.

DAVID MARSH

Suurin turhautumisen aiheeni on johtajuuden puute tällä alalla. Monet opettajat ja hallinnon edustajat ovat valmiita toteuttamaan muutoksia, mutta heillä ei yksinkertaisesti ole siihen tarvittavia työkaluja ja tukea.

HAYO REINDERS

Joskus olemme tilanteessa, jossa meidän pitäisi sijoittaa englantia puhuvia maahanmuuttajia CLIL-luokalle. Mielestäni näin ei pitäisi tapahtua. Jos aikoo asua Suomessa, täytyy oppia suomea. Mutta jos jatkuvasti puhutaan vain englantia, suomi jää oppimatta. Tällainen opetus ei ole heille kaksikielistä. Luokkatoverit oppivat hyvää englantia, mutta meidän pitää varmistaa, että koulujärjestelmämme palvelee kaikkia kansalaisia.

KAISA ISOTALO

Varhaiskasvatuksen opettajana ja tutkijana saatan turhautua siihen, että varhaiskasvatuksen valtava potentiaali kaksikielisen opetuksen kontekstina usein unohdetaan. Varhaiskasvatuksen puolella on myös liian vähän tietoa eri tavoista toteuttaa kaksikielistä opetusta, eikä tarjolla ole riittävästi koulutusta niille, joita kiinnostaisi työskennellä kaksikielisen opetuksen parissa.

ANU PALOJÄRVI

Turhautumiseni johtuu varsinkin siitä, että kielten opetus on usein tosielämästä erillään. Valitettavasti vain harvoilla opiskelijoilla on etuoikeus ja mahdollisuus harjoitella säännöllisesti toista (tai useampaa!) vierasta kieltä sitä äidinkielenään puhuvan kanssa ja ympäristössä, joka tarjoaa mahdollisuuksia harjoitella, epäonnistua, ja lopulta parantaa taitojaan. Ajattelin ennen, että olin surkea kielissä, kunnes sain mahdollisuuden opiskella, asua ja oppia ulkomailla eli Kiinassa. Silloin tajusin, että monille ihmisille täytyy tarjota paremmat mahdollisuudet päästä toteamaan kaksikielisyyden käytännön hyödyt omakohtaisesti.

EDISON HUYNH

"Yksikielisen ajattelutavan" haasteena on nuorten australialaisten sitoutuminen kielten oppimiseen. Sitä pidetään edelleen harvinaisuutena, ihan hyvänä, valinnaisena tai harrastuksena, ja joskus jopa kulttuurisena taakkana.

STANLEY WANG

Turhaudun kaksikielisessä koulutuksessa siihen, miten meille ruotsinkielisissä kouluissa opetetaan suomea. Alemmilla luokilla suomen kielestä opetetaan pääasiassa kielioppia eikä juurikaan puhumista, ja sitten yläluokilla oletetaan, että kaikki jo osaavat kieliopin, joten sitä ei opeteta enää.

WILMA ENGSTRÖM

Monet opettajat ja hallinnon edustajat ovat valmiita toteuttamaan muutoksia, mutta heillä ei yksinkertaisesti ole siihen tarvittavia työkaluja ja tukea.

Mitkä ovat toiveesi ja unelmasi kaksikielisen koulutuksen tulevaisuuden suhteen?

Toivon, että pystymme kasvamaan aikojen muuttuessa ja kun kaksikielisessä koulutuksessa meneillään oleva globalisaatio etenee. Mielestäni kaksikielisen koulutuksen tulevaisuuden täytyy joustaa, olla valmis muutoksiin eikä sen pitäisi olla niin jäykästi sidoksissa oppikirjoihin. Meidän täytyy kuunnella oppilaita. Ja mukautua.

CHIARA NICASTRO

Mielestäni kaksikielisen koulutuksen tulevaisuuden täytyy joustaa, olla valmis muutoksiin eikä sen pitäisi olla niin jäykästi sidoksissa oppikirjoihin. Meidän täytyy kuunnella oppilaita. Ja mukautua.

Syntyessään vauva on valmis oppimaan kieliä, aivan kuten lintu on valmis lentämään. Suurelta osin yksikielisissä yhteyksissä menetetään useamman kuin yhden kielen osaamisen luonnolliset edut ja myönteiset vaikutukset mieleen, aivoihin ja hyvinvointiin. Nyt, kiitos edistysaskeleiden tieteessä (oppimisen neurologinen, kognitiivinen ja motivoiva perusta) ja tietoisuudessa ihmisistä (kielellisen monimuotoisuuden positiiviset asiat) sekä urauurtavien kasvattajien (jotka muuttavat riittämättömän kieltenopetuksen vallitsevaa tilaa), tulevaisuus näyttää valoisalta.

DAVID MARSH

Toivon, että paremman koulutuksen avulla voimme antaa johtaville opettajille aidot mahdollisuudet toimia ja tehdä siten kaksikielisestä koulutuksesta kestävämpää.

HAYO REINDERS

Kaksikielisen koulutuksen tulevaisuuteen liittyvät toiveeni ja unelmani keskittyvät nuorille tarjottaviin parempiin mahdollisuuksiin päästä osallisiksi kaksikielisyydestä ja todeta sen konkreettiset edut. Konkreettilla eduilla en tarkoita vain hyötyä tulevan työllistymisen kannalta – valitettavasti monet hallitukset pitävät kielitaitoa puhtaasti välineenä. Minulle kyky puhua monia kieliä merkitsee paljon enemmän. Se merkitsee, että voin "vaihtaa koodia" ja katsella maailmaa eri näkökulmasta. Ja näin koen maailmassa olevien erojen ymmärtämisen ilon syvemmin ja vivahteikkaammin.

EDISON HUYNH

Toiveeni ja unelmani kaksikielisen koulutuksen tulevaisuuden suhteen Australiassa on, että jonain päivänä se olisi yksinkertaisesti "normalisoitu" niin pitkälle, että meidän "kielikriisimme" ei enää pääsisi otsikoihin, ja että Australia muuttuisi "kielten hautausmaasta" ja "kielten oppimisen keskuksiksi."

STANLEY WANG

Toiveeni kaksikielisen koulutuksen osalta on, että sekä suomea että ruotsia voitaisiin kohdella tasapuolisesti, koska meidän asumme kaksikielisessä maassa.

WILMA ENGSTRÖM

Metodologia

HundrEDissä käytetään seuraavaa **määritelmää koulutusalan innovaatioista**: Koulutusalan innovaatiot voidaan määritellä mielekkäiksi parannuksiksi uuteen tai muokattuun käytäntöön ja/tai teknologiaan, joka tukee mitä tahansa koulutusekosysteemin osaa (esimerkiksi taitoja ja osaamista, opettajia, arviointia, ympäristöä ja/tai järjestelmiä sekä johtajuutta).

HundrEDin kaksikielisen koulutuksen määritelmä

Käytämme kaksikielistä koulutusta laajana yleisterminä koulutuksesta, jossa käytetään **kahta tai useampaa** kieltä sisällön opettamiseen. Määritelmäämme on vahvasti vaikuttanut García & Beardsmoren laajempi kaksikielisen koulutuksen määritelmä, joka kattaa sen, mitä monet kutsuvat ”monikieliseksi koulutukseksi” (2011, s. 18).

Innovaatioiden valintaprosessimme voidaan jakaa neljään vaiheeseen:

VAIHE 1

Ensimmäisessä vaiheessa etsittiin johtavia innovaatioita HundrED:n yli 400 lähettilään ja yli 100 nuorisolähettilään maailmanlaajuisen yhteisön kanssa. Innovaatiohaun loppuun mennessä olimme löytäneet yli 100 innovaatiota eri puolilta maailmaa. Niistä:

- 89 on tarkoitettu perusasteelle ja 65 toiselle asteelle
- 48 edellyttää digitaalisia laitteita
- 42 edellyttää pääsyä internetiin
- 36 edistää leikkisää oppimista
- 43 on voittoa tavoittelematonta ja 46 kaupallista, muihin otettiin yhteyttä sähköpostitse tämän tiedon saamiseksi
- 26 on tarkoitettu aikuisille ja 93 lapsille tai nuorille opiskelijoille

VAIHE 2

Toisessa vaiheessa perehdyimme perusteellisesti kunkin innovaation vaikuttavuuteen ja skaalautuvuuteen. HundrEDin tutkimusryhmä kokosi luettelon 30 innovaatiosta, jotka ovat laadukkaita ja täyttävät molemmat kriteerit.

Jatkoon valituilla innovaatioilla täytyy olla huomattava määrä näyttöä näistä kahdesta pääkriteeristä:

Vaikuttavuus: Arvioitu arvokkaaksi parannukseksi innovaation kontekstissa. Kaikkia innovaatioita on täytynyt toteuttaa vähintään 1 vuoden ajan kohderyhmän parissa.

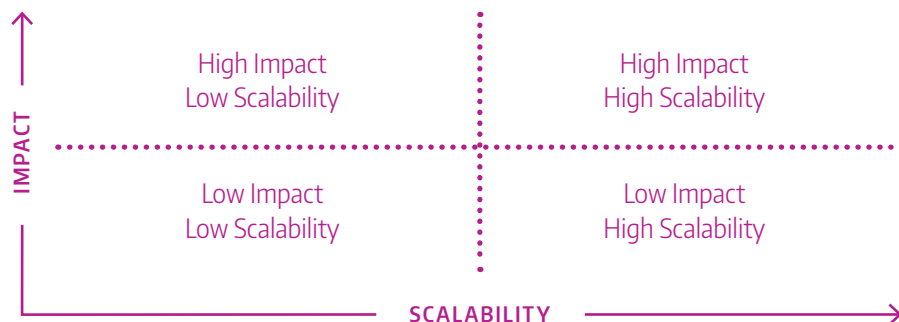
Skaalautuvuus: Joko innovaatio laajenee aktiivisesti muihin yhteyksiin tai se sopii erittäin hyvin siirrettäväksi muualle, jotta sen käytännöt/teknologia voidaan ottaa käyttöön muualla.

VAIHE 3

Neuvottelukunta tarkasteli jatkoon valittuja innovaatioita. Neuvottelukunta koostuu yli 40 kaksikielisen koulutuksen asiantuntijasta eri puolilta maailmaa ja siinä on mukana tutkijoita, opettajia ja koulutusalan johtajia.

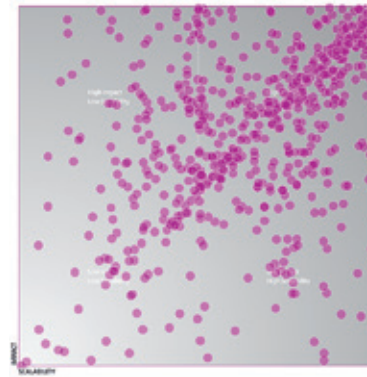
Uskomme, että moninaiset kokeneiden asiantuntijoiden näkökulmat monista eri yhteyksistä ovat valintaprosessissamme olennaisen tärkeitä. Näiden erittäin kokeneiden asiantuntijoiden näkökulmien avulla voimme olla paljon varmempia siitä, että innovaatio voi olla sekä vaikuttava että skaalautuva käytettäväksi muissa yhteyksissä.

Neuvottelukunnan valintaan sisältyi sen varmistaminen, että he tukivat HundrED:n tehtävää auttaa jokaista lasta menestymään elämässään, ja tavoitteena oli löytää huolellisesti harkittu tasapainoinen joukko useista kokeneista sidosryhmistä kaksikielisessä koulutuksessa (erityisesti sukupuolen ja kulttuurisen monimuotoisuuden osalta).

Jokainen neuvottelukunnan jäsen piirsi vaikuttavuuteen ja skaalautuvuuteen liittyvät tekijät kuvaajaksi käyttäen HundrEDin arviointityökalua, joka on jaettu neljään neljännekseen. Etsimme oikeaan yläkulmaan innovaatioita, joita monet koulutuksen sidosryhmät pitävät erittäin vaikuttavina ja skaalautuvina.

Jokainen alla olevien kaavioiden osio edustaa yhden tähän Spotlightiin valitun innovaation arvostelua.

Jokainen arvioija esitti myös tarkkoja kommentteja kustakin innovaatiosta, mikä selittää niiden arvioinnin kartoitustyökalussamme. Lopuksi he antoivat suosituksensa kullekin jatkoon valitulle innovaatiolle valitsemalla Kyllä, Ei, tai Ehkä.

Kaikkien neuvottelukunnan jäsenten vastausten katsottiin tunnistavan jokaisesta innovaatiosta vahvuuksia ja heikkouksia useista näkökulmista.

VAIHE 4

Neuvottelukunta tarkasteli kaikkia jatkoon valittuja innovaatioita, ja niille määritettiin sijoitus parhaista heikoimpiin kriteeriemme perusteella Neuvottelukunnan antamia kielteisiä huomautuksia tarkasteltiin vakavasti ensinnä sen osalta, sulki-atko esiin tuodut ongelmat innovaation pois.

Lopuksi HundrED:n tutkimusryhmä ja Svenska kulturfondenin edustajat valitsivat tässä Spotlightissa esiteltävät innovaatiot jäsennellyssä työpajassa. Siinä tarkasteltiin neuvottelukunnan arviointeja ja pyrittiin kattamaan erilaisia: a) lähestymistapoja kaksikieliseen koulutukseen, b) tasoja ja c) kohderyhmiä (esim. kasvattajia, vanhempia ja opiskelijoita).

Innovaatiot

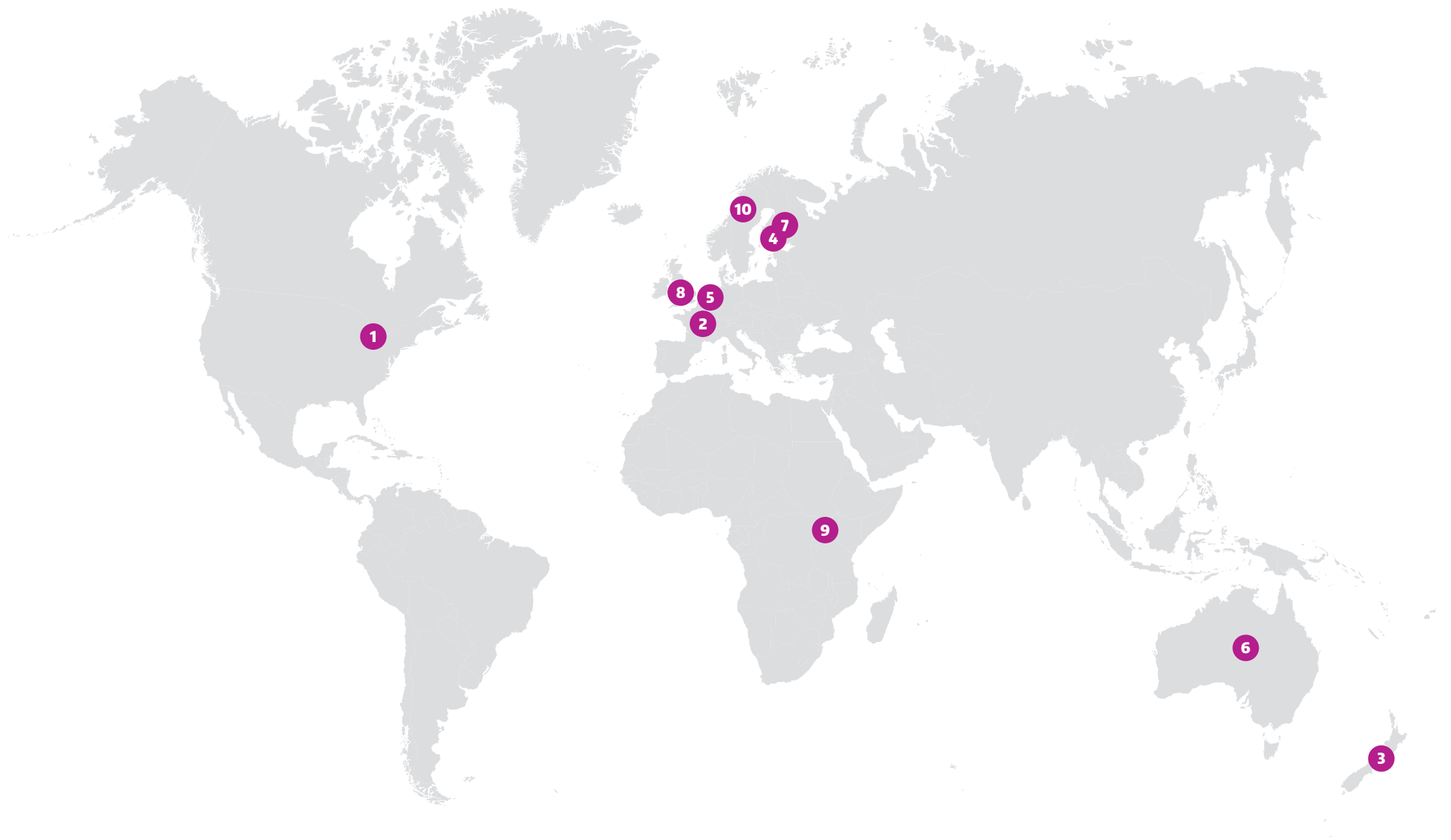
Valitut innovaatiot

Mukaan valitut Innovaatiot on:

- luotu vuosina 2003–2019
- levitetty 1–71 maahan
- kaikkiaan 1200–103 000 käyttäjän käytössä.

1. Global Minds Initiative
2. Kamilala
3. Kiwa Digital
4. Kielilähettiläät
5. Language Friendly School
6. Kielikutsut
7. Kielisuihutus Jyväskylässä
8. Linguacuisine
9. Äidinkielen opetusta varhaisoppijoille
10. Norden i skolan

Kulttuurien välisen ymmärryksen
ja empatian edistäminen nuorisolähtöisten
opetusta edistävien toimien avulla.

Global Minds Initiative

Pittsburgh, Yhdysvallat

Eri puolilla Yhdysvaltoja ja Kanadaa opiskelijoita yli 50 maasta kokoontuu koulun jälkeen torjumaan suvaitsemattomuutta ja edistämään kulttuurienvälisiä ystävyyssuhteita. Kokonaan nuorten suunnittelema, johtama ja hoitama ohjelma saat-
taa äidinkielenään englantia puhuvat ja englantia opiskelevat nuoret yhteen tuke-
maan koulumenestystä ja sosiaalista ymmärrystä.

"Global Minds muutti elämäni. Se auttoi minua
jakamaan tarinani, saamaan uusia ystäviä
ja sai tuntemaan oloni kotoisaksi. En ole koskaan
tuntenut oloani enemmän tervetulleeksi."

– ISRAA ABDULMUTTALEB – GLOBAL MINDS -OSALLISTUJA

Maailmanlaajuiseen muuttoliikkeen lisääntyessä yhteisöt eri puolilla maailmaa muuttuvat monimuotoisemmiksi. Kulttuurinen monimuotoisuus ei ole koskaan ennen ollut Yhdysvalloissa näin laajaa, ja kasvu jatkuu. Moninaisuuden lisääntyessä syntyy kulttuurien välisiä konflikteja ja väärinkäsityksiä, joiden seurauksena voi olla muukalaisvihaa, syrjintää ja väkivaltaa.

Yli puolet maailman pakolaisista on alle 18-vuotiaita. Menestyäkseen nämä lapset tarvitsevat myönteisen ympäristön, jossa he tuntevat olonsa tervetulleeksi ja joka tukee heidän kieltenoppimistaan ja sosiaalista integroitumistaan.

MITEN NUORET VOIVAT NÄYTTÄÄ TIETÄ SELLAISEN MAAILMAN LUOMISESSA, JOSSA MAAHANMUUTTAJA- JA PAKOLAISTAUSTAISET OPISKELIJAT VOIVAT MENESTYÄ?

Kokonaan nuorten suunnittelema, johtama ja hoitama Global Minds tekee kaksi asiaa kerralla: se luo kulttuurien välistä ymmärrystä eri nuorisoryhmien välille ja tukee maahanmuuttaja- ja pakolaistaustaisten opiskelijoiden englannin kielen oppimista.

Äidinkielenään englantia puhuvat ja englantia opiskelevat nuoret kokoontuvat kerran viikossa koulun jälkeen oppimaan toistensa kulttuureista ja harjoittelemaan englantia järjestetyn toiminnan kautta. He myös toteuttavat palveluhankkeita, joissa autetaan maahanmuuttajia, pakolaisia ja yhteisöjen värillisiä jäseniä.

Sen jälkeen, kun ensimmäinen Global Minds -klubi perustettiin Allderdice High Schooliin Pittsburghiin, Global Minds on luonut paikallisosastomallin, joka tukee opiskelijoita 22 muussa koulussa eri puolilla Yhdysvaltoja ja Kanadaa. Uusia paikallisosastoja perustetaan kuukausittain.

Kouluissa, joissa toimii Global Minds -paikallisosasto, eri kansallisuuksia edustavat opiskelijat istuvat yhdessä lounaalla, käyvät elokuvissa ja hymyilevät toisilleen koulun käytävillä. Nämä saattavat tuntua pieniltä teoilta, mutta ne ovat askelia kohti kulttuurista muutosta, joka tarvitaan antamaan jokaiselle lapselle mahdollisuus menestyä.

Lisätietoja, dataa ja tarinoita löytyy heidän vuosikirjasta: <http://globalminds.world/wp-content/uploads/2018/12/Global-Minds-Year-Book-web.pdf>

Muutama kommentti neuvottelukunnan arvioista:

- Tarvitaan vain minimaaliset resurssit, voidaan toteuttaa koulun kirjastossa, tietokoneluokassa tai luokkahuoneessa.
- Tämä hanke muokkaa lapsia ja nuoria ihmisyyteen, joka on todella ihailtavaa.

Global Minds Initiative
peyton@globalminds.world
www.globalminds.world

11–18

IKÄRYHMÄ

2016

PERUSTETTU

2

MAAT

Kieliä ja kulttuureja arvostavien
luovien projektien edistäminen.

Kamilala

Ranska

Mikä on Kamilala? DULALA-yhdistyksen koordinoima Kamilala on kansainvälinen koulutusalan toimijoiden verkosto, jolla on yhteinen tavoite: tehdä kielellisestä ja kulttuurisesta monimuotoisuudesta arvokas voimavara jakamalla monikielisen kamishibain mahdollistama taiteellinen kokemus.

Kirjaimellisesti **Kamishibai** tarkoittaa « paperileikkiä » japaniksi 紙芝居. Se on Japanista lähtöisin oleva tarinankerrontateknikka. Tarinankertojat esiintyivät kaduilla lapsille käyttäen puisen kehyksen (butai) läpi näytettäviä kuvia.

Jokainen kuva kertoo osan tarinasta, ja vastaava teksti voidaan lukea kehyksen takaa.

Monikielinen Kamishibai-kilpailu tarjoaa opettajille ja lapsille luovan ja innovatiivisen tehtävän, joka on avoin kielten moninaisuudelle: jokainen ryhmä luo monikielisen tarinan (käyttäen vähintään neljää kieltä) kamishibai-formaattia käyttäen.

"Kamishibain luominen on hyvä tapa saada lapset avautumaan maailmalle ja kasvattaa heidän itseluottamustaan. Nämä asiat ovat keskeisiä koulumenestyksen ja onnistuneen yhteiskuntaan integroitumisen kannalta."

Monikielinen kamishibai merkitsee tarinan kertomista hausalla ja kiehtovalla tavalla. Se on myös tehokas työkalu opettajille auttaa lapsia oppimaan lukemaan, kirjoittamaan, ilmaisemaan itseään sanoilla ja taiteen kautta ... ja avaa heille samalla eri kieliä!

Ainakin neljä kieltä yhdistää tarinan tai kuvia. Monikieliset tekstit kuvastavat useiden oppilaiden puhumien kielten moninaisuutta sekä paikalliselta alueelta että sen ulkopuolelta.

Kamishibain luominen useilla kielillä johtaa pohdintaan koulun opetuskielestä, joka on edelleen tarinan pääkieli. Se on myös hyvä tapa sallia muiden lasten, perheiden tai opettajien puhumat kielet koulussa.

MONIKIELINEN KAMISHIBAIKILPAILU

Monikielinen kamishibai syntyy vertaisten välisen yhteistyön tuloksena. Lapset tekevät yhteistyötä keksiäkseen tarinan, jossa heidän kielitaitonsa jaetaan kokonaisuudessaan. Näin he saavat tunnustusta oman kielensä osaajina. Tarinankerrontamuotona monikieliset kamishibait kannustavat lapsia puhumaan ja esiintymään koulun kielellä ja muilla kielillä, jotka ovat heille uusia tai joita he osaavat perhe- taustansa ansiosta.

Monikielisiä kamishibaita voidaan käyttää kaikilla koulutustasoilla lastentarhasta kouluihin, kirjastoissa, monitoimi- ja nuorisotaloilla, ja käyttäjiä voivat olla opettajat, sosiaalityöntekijät, puheterapeutit tai muut ammattilaiset.

Muutama kommentti neuvottelukunnan arvioista:

- Arvostan todella sitä, miten organisaatio käyttää vertais-suhteita rakentamaan rakkautta kieliä kohtaan. Tämä on hyvä idea ja loistava tapa lisätä ja parantaa ystävyyssuhteita luokkatovereiden kesken.
- Monialainen lähestymistapa tekee useamman kuin yhden kielen käytöstä erittäin aitoa.

DULALA-yhdistyksen vuonna 2015 ensi kertaa järjestämä monikielinen Kamishibai-kilpailu on saanut 8 000 lasta ja ammattilaista luomaan oman kamishibain käyttäen useita eri kieliä.

Nykyään kilpailuja järjestetään eri puolilla maailmaa: Sveitsissä, Portugalissa, Italiassa, Kreikassa, Espanjassa, Senegalissa, Louisianan osavaltiossa Yhdysvalloissa, ranskalaisissa AEFE-kouluissa Aasian ja Tyynenmeren alueella, Kanadassa (Ontarion ja Quebecin osavaltioissa), Ranskassa ja ranskankielisissä kouluissa ympäri maailmaa.

Kamilala

info@kamilala.org

www.kamilala.org/en/home

3–15

IKÄRYHMÄ

2015

PERUSTETTU

10

MAAT

Tuomme tarinoita digitaaliseen elämään,
eri kieliin ja kulttuureihin!

Kiwa Digital

Uusi-Seelanti

Kiwa Digital on yksi maailman johtavista kokemuksellisten digitaalisten sovellusten tuotantotaloista. He tuottavat tarinoita digitaaliseen maailmaan eri kielillä ja kulttuureissa käyttämällä uusinta teknologiaa, jonka avulla luodaan mukaansatempaavia, vuorovaikutteisia ja opettavaisia kokemuksia. Digitaalinen julkaiseminen on Kiwan toiminnan ydin, ja teknologian avulla alkuperäiskansat voivat välittää omia tarinoitaan omalla kielellään!

”Työnne on hyvä esimerkki Uudelle-Seelannille siitä, miten tieto- ja viestintätekniikan käyttö yhdistettynä innovaatioon ja Mäorien intohimoon voi tuottaa maailmanlaajuisia menestystä.”

– MINISTERI TE UROROA FLAVELL, UUSI-SEELANTI

Kiwan intohimo on herättää tarinoita ja kulttuuriaarteita eloon digitaaliselle sukupolvelle!

Digitaalinen julkaiseminen on kaiken tekemisen ydin. Kiwa Digital tekee yhteistyötä sisällön omistajien kanssa tarjotakseen digitaalisia julkaisupalveluja, jotka herättävät sisällön eloon alkuperäisen tekijän tarkoittamalla tavalla.

He ovat kehittäneet useita innovatiivisia erikoispalveluja asiakkaiden tarpeisiin:

- Omat prosessit ja teknologia, joiden avulla **tarinoiden digitointi** alkuperäisyhteisöille edistää kielten elvyttämistä;
- **Kulttuurisen tiedon ja ymmärryksen työkalupakki**, joka tuo kulttuurisen osaamisen liiketoimintaan ja hallintoon hausalla ja hyödyllisellä tavalla;
- **Alkuperäiskansojen mediatyökalut**, joiden avulla perinteisiä tarinoita herätetään eloon mukaansatempaavissa digitaalisissa formaateissa esimerkiksi Alaskassa
- **Ainutlaatuinen tarinatyöpaja kouluille**, KIWA SLAM, joka antaa opiskelijoille mahdollisuuden kertoa omia tarinoitaan omalla kielellään ja julkaista ne maailmalle;
- SLAMin räätälöity versio, joka mahdollistaa **digitaalisen tarinankerronnan eri asioiden edistämiseksi**;
- Ohjelmistosta on myös lisensoitu versio, jonka avulla yritykset ja organisaatiot voivat kehittää omia valmiuksiaan tuoda sisältönsä eloon digitaalisesti.

Innovaation teknologia on mahdollistaja. **Kokemukselliset sovellukset** ovat kineesteettisiä ja kosketeltavia. Ne eivät ole pelkkiä sovelluksia; ne ovat mukaansatempaavia, vuorovaikutteisia ja opettavaisia kokemuksia!

Kiwa Digital on myös **asettanut vaatimukseksi saavutettavuuden eri kielillä ja kulttuureissa**, ja eri kyvyt omaaville lukijoille heidän toimintatapansa mahdollistaa oppimisen mm. seuraavilla tavoilla:

- tekstin kanssa sana sanalta synkronoitu ääni, mikä tukee ymmärtämistä;
- ääni ja teksti useilla kielillä ja monilla tasoilla, jotta sisältö olisi helpommin saavutettavaa;
- suunnittelu, joka tukee erityisopetuksen tarpeita; ja
- vuorovaikutteisuus, joka vahvistaa oppimista, kuten pyyhkäise ja lue -toiminto Swipe-to-ReadTM, joka korostaa ja toistaa tarinan omaan tahtiin, kosketa ja kuuntele -toiminto Touch-to-HearTM, jonka avulla voi kuunnella, miten yksittäiset sanat sanotaan, ja kosketa ja tavaa -toiminto Touch-to-SpellTM, jonka avulla voi kuunnella kaikki sanan kirjoitusasuun kuuluvat kirjaimet.

Muutama kommentti neuvottelukunnan arvioista:

- Innovaatio perustuu sähköiseen julkaisemiseen, mutta siinä teknologia on viety huomattavasti pidemmälle, jolloin siitä tulee paljon mukaansatempaavampi ja moniaistinen kokemus.
- Koulussa oppilaat paitsi käyttävät kielitaitoaan, myös tekevät siitä merkityksellistä kohdeyleisölle ja yhteisölle.

Kiwa Digital
info@kiwadigital.com
<https://www.kiwadigital.com>

Kaikki
KOHDERYHMÄ

2003
PERUSTETTU

1
MAA

Kielet avaavat ovia!

Kielilähettiläät

Suomi

Kielilähettiläät vierailevat kouluissa kertomassa omista ainutlaatuisista ja inspiroivista kokemuksistaan kieltenoppimisessa. Kouluvierailujen myötä oppilaat saavat konkreettisen käsityksen siitä, mitä henkilökohtaista hyötyä kielten osaamisesta voi olla koulun ulkopuolella. Tavoitteena on lisätä opiskelijoiden motivaatiota oppia kieliä painottaen ruotsin kielen oppimista Suomessa.

"Miksi minun pitäisi oppia ruotsia?"

Monet ovat ylpeitä osaamisestaan ja oppimistaan kielistä ja ovat innokkaita kertomaan oman kielenoppimistarinansa. Tästä Kielilähettiläät™ – Språkambassadörerna (ruotsiksi) verkostossa on kyse!

Verkosto haluaa parantaa suhtautumista kaksikielisyyteen ja lisätä ymmärrystä siitä, miten suuri henkilökohtainen voimavara kielten osaaminen ja puhuminen todella on. Aitojen elävästä elämästä peräisin olevien ja paikallisten kieltenoppimisen tarinoiden tavoitteena on **herättää opiskelijoiden sisäinen motivaatio oppia ja käyttää kieliä.**

Jotta kokemuksesta tulisi paremmin samaistuttava, kielilähettiläät vierailevat yleensä kouluissa omalla kotiseudullaan. Tähän mennessä on painotettu Suomen kahta virallista kieltä: suomea (enemmistö) ja ruotsia (vähemmistö) ja päätarkoituksena on herättää enemmän kiinnostusta kansallista vähemmistökieltä kohtaan.

Kielilähettiläät vierailevat kouluissa ja järjestöissä ja kertovat omista **hauskoista ja innostavista kokemuksistaan kieltenoppimisessa**. Vierailujen aikana opiskelijat voivat myös keskustella omista tulevaisuudensuunnitelmistaan ja siitä, miten ruotsin ja/tai suomen kielen osaaminen voi edistää niitä tai avata uusia ovia.

Kielilähettiläät edustavat kaikkia ikäryhmiä, taustoja, koulutustasoja ja maantieteellisiä alueita. Kielilähettiläs voi olla Suomesta tai hän voi olla maahanmuuttaja – sillä ei ole väliä. Kielilähettiläät ovat **ei-syntyperäisiä** kielenpuhujia, koska tarkoitus on painottaa oppimisen ja kielen osaamisen kokemusten jakamista. Vierailut suomenkielisissä kouluissa järjestetään ruotsiksi ja vierailut ruotsinkielisissä kouluissa suomeksi.

Kielilähettiläät – Språkambassadörerna -verkosto koordinoi koulujen kielilähettiläitä ja auttaa kiinnostuneita pääsemään kielilähettilääksi. Verkosto on myös aktiivisesti yhteydessä ruotsin opettajiin heidän yhdistyksensä kautta.

Kun vierailulle on löydetty molemmille osapuolille sopiva aika, vastuu vierailun suunnittelusta ja toteuttamisesta siirtyy opettajalle ja kielilähettiläälle. Käsikirjan avulla he pystyvät rakentamaan oppilaille/opiskelijoille sopivan työkonseptin. Käsikirja on laadittu projektin aikana saadun palautteen perusteella, ja sitä päivitetään jatkuvasti.

Verkosto ylläpitää myös kielipodcastia, jossa käsitellään kieltenoppimisen eri näkökohtia yhdessä kielilähettiläiden kanssa. Monet opettajat ovat antaneet oppilailleen/opiskelijoilleen tehtäväksi kuunnella joitakin podcasteja ennen kielilähettilään vierailua.

Ensimmäisen toimintavuotensa aikana (huhtikuusta 2019 maaliskuuhun 2020) kielilähettiläät vierailivat 496 luokassa ja saavuttivat lähes 9 000 opiskelijaa yli 180 koulussa ympäri Suomea. Koronavirus pysäytti kielilähettiläiden fyysiset vierailut kouluissa, mutta tällä hetkellä pilotoimme etävierailuja.

Tavoitteemme on tulevaisuudessa aloittaa kielilähettiläsmenetelmän käyttöönotto muillakin kielillä. Ehkä jonain päivänä kielilähettiläsmenetelmää voitaisiin toteuttaa myös muissa maissa.

Muutama kommentti neuvottelukunnan arvioista:

- Ajatus kielilähettiläistä on innovatiivinen ja mielenkiintoinen. Kielilähettiläät toimivat roolimalleina edustaen menestyneitä kieltenoppijoita.
- Tätä lähestymistapaa voitaisiin laajentaa myös muihin vieraisiin kieliin ja vähemmistökieliin.

Vastaanotto on ollut erittäin myönteinen! 3 600 opiskelijan, 100 opettajan ja 50 kielilähettilään antaman palautteen mukaan:

- 95 prosenttia opettajista halusi järjestää lisää kouluvierailuja kielilähettiläiden kanssa
- yli puolet opiskelijoista katsoi, että kouluvierailut lisäsivät heidän motivaatiotaan oppia ruotsia
- lähes puolet opiskelijoista totesi, että kouluvierailut tarjosivat heille uutta tietoa ja/tai näkökulmia
- kaikki kielilähettiläät ovat käyneet useammassa kuin yhdessä koulussa.

Kielilähettiläät

jaan.siitonen@kielilahettilaat.fi
www.kielilahettilaat.fi

Kaikki

KOHDERYHMÄ

2019

PERUSTETTU

1

MAA

Monikieliset oppilaat saavat mahdollisuuden vahvistaa kognitiivisia ja sosiaalisia taitojaan, kun heidän kotikielensä käyttö sallitaan koulussa.

Language Friendly School

Amsterdam, Alankomaat

Language Friendly School eli kieliystävällinen koulu on vastaus lisääntyvään monikielisyyteen kouluissa eri puolilla maailmaa. Monikielisyyys yleistyy, kun ihmiset muuttavat muihin maihin työn perässä, muuttavat yhteen rakkaidensa kanssa tai pakenevat sotaa ja konflikteja. Kieliystävällisessä koulussa kaikki toivotetaan tervetulleiksi ja koulussa arvostetaan kaikkia oppilaiden, vanhempien ja koulun sidosryhmien puhumia kieliä. Liity seuraamme toteuttamaan missiotamme tehdä maailmasta koulu kerrallaan kieliystävällisempi paikka.

"KAIKKIA lapsia tulee arvostaa sellaisena kuin he ovat. Heidän pitäisi saada tuntee olonsa turvalliseksi, pystyä ilmaisemaan näkemyksensä ja menestymään oppimisessaan."

– UNESCO

Kieliystävällinen koulu on koulu, jossa kaikki oppilaiden puhumat kielet otetaan vastaan innostuneesti ja kaikkia kieliä arvostetaan.

Kieliystävällinen koulu on alhaalta ylöspäin toteutettava koko koulua koskeva lähestymistapa. Mitään erillistä toimintasuunnitelmaa siitä, mitä koulujen pitää tehdä, ei ole, vaan lähtökohta on se, mitä koulut tarvitsevat ja voivat realistisesti saavuttaa. Lisäksi lähestymistapa kohdistuu nimenomaisesti kaikkiin sidosryhmiin: koulujen johtajiin, opettajiin, mutta myös vanhempiin ja erityisesti lapsiin.

Vähin sitoumus, jota kouluilta edellytetään, on olla rankaisematta äidinkieltään puhuvia lapsia. Joillekin kouluille tämä on jo merkittävä edistysaskel. Kun koulut luovat yhteyksiä muihin kieliystävällisiin kouluihin, hyviä käytäntöjä voidaan jakaa ja opettajia innoittaa ottamaan seuraavan askeleen eteenpäin.

Etenemissuunnitelmamme tarjoaa ideoita koulun ja luokkahuoneen toimintaan.

MIKSI TEIDÄN KOULUSTANNE PITÄISI TULLA KIELIYSTÄVÄLLINEN KOULU?

Lasten äidinkielet tai kotikielet huomioivaan koulutukseen liittyy monia etuja:

- Lapset oppivat paremmin ja nopeammin kielellä, jota he ymmärtävät
- He pitävät koulusta enemmän ja tuntevat olonsa kotoisammaksi
- Lasten itsetunto yleensä kohenee
- Vanhempien osallistuminen lisääntyy
- Tutkimukset ovat osoittaneet, että kun lapset hyödyntävät monikielisyystään, myös heidän sosioekonominen asemansa, mukaan lukien tulotaso, on korkeampi
- Keskimäärin koulut suoriutuvat paremmin, ja kertovat, että kertaamista on vähemmän
- Ja lopuksi kouluilta raportoidaan, että lapset pysyvät koulussa pidempään.

Muutama kommentti neuvottelukunnan arvioista:

- Hankkeessa ei tarvita suurta budjettia ja hanke edistää harmoniaa ja osallistavaa ympäristöä, jotka ovat useimpien oppilaitosten kulmakiviä.
- Keskittyy koulun ja kodin väliseen viestintään, mikä on ratkaisevan tärkeää, jotta opiskelijoille voidaan tarjota kokonaisvaltainen oppimisympäristö.

Liittymällä kieliystävällisten koulujen verkostoon teistä tulee osa maailmanlaajuisia opettajien, vanhempien ja yhteisöjen johtajien yhteisöä, jossa arvostetaan lastemme kulttuurista ja kielellistä monimuotoisuutta. Teillä on mahdollisuus käyttää innovatiivisia tapoja tukea monikielisiä lapsia ja tarjota heille parhaat mahdollisuudet saavuttaa koulutukselliset tavoitteensa.

Kieliystävällisen koulun näkemys maailmasta on, että yhtäkään lasta ei rangaista äidinkieltensä puhumisesta koulussa vuoteen 2030 mennessä, mikä on myös kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamisen määräaika.

Kieliystävällinen koulu on Rutu Foundation for Intercultural Multilingual Educationin ohjelma. Kyseessä on Amsterdamissa Alankomaissa toimiva voittoa tavoittelematon järjestö. Kieliystävällinen koulu on professori tri Jim Cummins'n hyväksymä.

Language Friendly School

ellen-rose@rutufoundation.org
www.languagefriendlyschool.org

Kaikki
KOHDERYHMÄ

2019
PERUSTETTU

2
MAAT

Tarinoita alkuperäiskielillä keskuudessamme asuvien ihmisten kertomina.

Kielikutsut

Australia

Kielikutsut, englanninkieliseltä nimeltään Language Party, on raikas uudenlainen ja intiimi yhteisöllinen tapa kokoontua juhlistamaan lähiöissä, kylissä ja kaupungeissa puhuttujen kielten moninaisuutta. Missä tahansa maailmassa järjestetyissä kokouksissa tarinankertojat kertovat tarinoita äidinkielellään ja kääntävät ne sitten yleisön kielelle.

"Safi esiintyi ihmisille, jotka olivat kaksi kertaa hänen ikäisiään ja joilla oli paljon enemmän elämäkokemusta ja koulutusta. Hän varasti show'n kauniilla puheäänellään, tarttuvalla hymyllään ja sydämen lämmöllä."

– JENNY JENKINSON, DARWININ LUKION OPETTAJA

Tarinankertojat ovat kotoisin paikallisista yhteisöistä. He voivat kuulua alkuperäiskansoihin, olla maahanmuuttajia, ulkomailla asuvia tai pakolaisia. He eivät ole ammattimaisia esiintyjiä, vaan eläviä vähän tunnettujen tai harvoin kuultujen kielten lähettiläitä. Puhumalla omaa kieltään tarinankertojat solmivat syvemmän ja rikkaamman yhteyden yhteisöönsä ja rikastuttavat yhteistä elämäämme. Kielet vahvistuvat.

Mikä kielikutsujen tarkoitus on? Tarinankerronta eri kielillä elävöittää ja rikastuttaa yhteisöjä. Se kannustaa vähemmän tunnettujen kielten puhujia pitämään suulliset perinteensä vahvoina. Yleisössä olleet kuvailevat esityksiä sanoilla "herätys", "odottamattoman nautinnollinen ja inspiroiva", "liikuttava ja mukaansatempaava" ja "etuoikeus päästä osalliseksi". Ennen kaikkea kielikutsujen tarkoitus on luoda suhteita, joita syntyy kutsujen järjestämisen myötä.

Kuka tämän takana on? Kielikutsut tunnettiin ennen nimellä Treasure Language Story-telling ja ne ovat Steven Birdin, Robyn Perryn ja Manuel Maquedan Kaliforniassa perustaman Aikuma Projectin aloite. Steven Bird ja Jennifer Pinkerton kehittivät aloitetta Australiassa jatkuvasti eteenpäin. Tavoitteena on suunnitella skaalautuvia menetelmiä pienten kielten vahvistamiseksi kaupunkikeskuksissa.

Tähän mennessä olemme pitäneet kielikutsuja paikoissa, joissa kielellinen monimuotoisuus on vahvaa, kuten San Franciscon lahden alueella ja ympäri Australiaa. Viime aikoina formaatti on otettu käyttöön Aasiassa, Afrikassa ja Euroopassa. Koulut ovat sisällyttäneet kielikutsut kulttuuriohjelmiinsa. Useita kielikutsuja järjestettiin osana YK:n kansainvälistä alkuperäiskielten teemavuotta vuonna 2019.

TAVOITTEET

Kielikutsujen tavoitteena on juhlistaa ja yhdistää: juhlistaa kielellistä monimuotoisuutta keskuudessamme ja yhdistää ihmisiä, jotka pitävät kieltään vahvana. Perimmäisenä tavoitteena on sosiaalinen muutos, jossa kaupunkikeskuksista tulee alkuperäiskansat ja maahanmuuttajat tervetulleiksi toivottavia ja heitä vaalivia tiloja.

Monissa paikoissa kielellistä monimuotoisuutta siedetään heikosti. Englanninkielisissä maissa asuvilla ihmisillä ei useinkaan ole henkilökohtaista kokemusta kaksikielisyydestä. Kun he kuulevat jonkun puhuvan eri kieltä, he olettavat, että henkilö ei osaa englantia eikä osallistu kansalaisena ja reaktio on negatiivinen. Esimerkiksi eräs San Franciscossa toimiva turkkilainen kauppias totesi, että hänen oli pakko käyttää englantia soittaessaan vaimolleen, sillä jos hän puhui turkkia, asiakkaat lähtivät kaupasta pois. Haluamme valistaa enemmistöväestöä tuomalla kaksi-

Muutama kommentti neuvottelukunnan arvioista:

- Tällainen tapahtuma olisi mukava järjestää kouluissa tai päiväkodeissa osana tavallista toimintaa.
- Tämä innovaatio on yleismaailmallinen, ja sitä voidaan käyttää missä tahansa maassa ja millä tahansa kielellä.

kielisyyttä esiin siten, että sama ihminen tulkkaa ensin vieraalla kielellä kerrotun tarinan englanniksi (tai paikalliselle enemmistökielelle).

Kielikutsuille osallistuvat ihmiset on itse asiassa jo "käännytetty", eli näin ollen sosiaalisen muutoksen tärkein kohde ovat itse tarinankertojat. Tunnustautumalla julkisesti oman kieltään puhujiksi, joita ihmiset kuuntelevat tarkkaavaisesti, tarinankertojat kokevat tunnustusta ja uutta ylpeyttä omasta identiteetistään. He päättävät pitää kieltään vahvana. Vasta maahan saapuneille maahanmuuttajille tämä on "vahvuuteen perustuva lähestymistapa" oppia paikallista enemmistökieltä. Kielikutsut tarjoavat virkistystä ja rohkaisua kaikille "kielellisessä etulinjassa" toimiville.

Kielikutsut

aikumaproject@gmail.com

www.languageparty.org

Kaikki

KOHDERYHMÄ

2015

PERUSTETTU

6

MAAT

Luonnollista kielten oppimista ja opettamista arjen toiminnoissa ja rutiineissa.

Kielisuihkus Jyväskylässä

Jyväskylä

Kielisuihkus on vieraan kielen opetusmenetelmä, jossa esiopetuksen henkilökunta käyttää silloin tällöin vieraita kieliä lasten jokapäiväisessä toiminnassa. Menetelmän päätavoite on tarjota myönteisiä kokemuksia kielistä ja kieltenoppimisesta. Jyväskylän kaupungissa kielisuihkutuksesta on tullut pysyvää toimintaa, joka tarjoaa myönteisiä kokemuksia kaikille osapuolille!

Vierasta kieltä käytetään **satunnaisesti ja silloin, kun se sopii luontevasti** tilanteeseen. Eli suurimmaksi osaksi puhutaan maan virallista kieltä ja vierasta kieltä käytetään **suihkutuksen muodossa** silloin tällöin.

Kielisuihkus on virallinen osa Jyväskylän kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelman perusteita, ja suihkutuskielet ovat **englanti, saksa, ranska ja venäjä**. Kielten vaihtelusta päättävät opettajat: jotkut haluavat käyttää eri kieliä sekaisin päivittäin, mutta suositeltavaa on käyttää yhtä vierasta kieltä pidemmän ajan, jotta kielet eivät sekoitu toisiinsa ja oppimista tuetaan.

Pedagogisesti kielisuihutusmetodissa hyödynnetään **lasten iän mukainen herkkyyskausi**, jolloin lapset oppivat helpommin kieliä. Kielisuihutusessa kieliä opitaan myös **toiminnallisten leikkien ja musiikin** avulla käyttämällä vieraskielisiä versioita lapsille jo äidinkielellä tutuista peleistä ja lauluista.

Osana jokapäiväistä elämää **kielisuihutus antaa kiireisen henkilökunnan keskittyä päivittäiseen opetussuunnitelmaan**, kun suihkutusta ei ole pakko sisällyttää mihinkään tiettyyn aikaväliin eivätkä lapset koe sitä opiskeluna, eikä heillä ole paineita saavuttaa tietyn tasoinen kielitaito. Opettaja voi vierasta kieltä käyttäen esimerkiksi tervehtiä lapsia joka aamu, laskea läsnä olevat lapset, leikkiä arvausleikkiä hyödyntäen ulkona näkyviä värejä, kehua lapsia hyvistä suorituksista ja toivottaa heille hyvää päivänjatkoa kotiin lähettäessä. Myös päiväunille mennessä satuja voidaan lukea vieraalla kielellä, ja jos opettaja ei ole varma esimerkiksi ranskan osaamisestaan, verkosta löytyy satuja videoina ja ääninauhoina.

Päätavoite on tarjota myönteisiä kokemuksia kielistä ja kielen oppimisesta!

Koska ensisijainen tavoite ei ole oppia kieltä, kielisuihkutusta voidaan soveltaa hyvin perustasoisella sanastolla ja kohdekielen käyttöön kannustetaan virheistä huolimatta. Vain harvoilla on aikaa opetella neljä vierasta kieltä sujuvasti työn ohella ja siksi kielisuihutus ei edellytäkään kielenopettajan koulutusta tai äidinkielen tasoista kohdekielen osaamista. **Kuka tahansa voi toteuttaa kielisuihkutusta** hyvin perustasoisella sanastolla! Lasten vanhempia kannustetaan säilyttämään innostus kielisiin ja käyttämään kielisuihkutusta myös kotona, sillä lapset usein haluavat osoittaa kielitaitonsa perheelleen. Vinkkejä ja kielisuihkutukseen sopivia leikkejä löytyy Youtube-kanavalta: https://www.youtube.com/channel/UCiiFh_no-xkAlGk3Crt9qO9Q/videos

Kielisuihkutusta **verrataan usein kielikylpyopetukseen**. Kielikylpyopetuksessa kohdekieltä käytetään lähes jatkuvasti, mutta kielisuihkutuksessa sitä käytetään satunnaisesti ja silloin, kun se luontaisesti sopii tilanteeseen. Kielisuihkutuksessa kielenoppimiseen ja vieraiden kielen käyttöön tietenkin kannustetaan, mutta **päätavoitteena on saada lapset innostumaan vieraista kielistä!**

Kielisuihutus keksittiin Jyväskylässä vuonna 2020 ja toiminta viettää parhaillaan 10-vuotisjuhlavuottaan! Lisätietoja osoitteessa: <https://peda.net/jyvaskyla/kielisuihutus/in-english>

Muutama kommentti neuvottelukunnan arvioista:

- Tämä on erinomainen tapa esitellä lapsille (ja opettajille) vieraita kieliä ja saada heidät innostumaan niistä ilman paineita/ahdistusta kokeista tai siitä, että kaiken pitäisi mennä heti oikein.
- En keksi paikkaa, jossa tätä opetustapaa ei voisi käyttää rikastuttamaan päiväkotien ja esikoulujen päiviä ja lasten elämää.

Kielisuihutus Jyväskylässä

teemu.kuutila@jyvaskyla.fi

[www.peda.net/jyvaskyla/kielisuihutus/in-english](https://peda.net/jyvaskyla/kielisuihutus/in-english)

Kaikki

KOHDERYHMÄ

2010

PERUSTETTU

1

MAA

Opi kieliä, kun kokkaat!

Linguacuisine

Iso-Britannia

Linguacuisine-hanke edistää ja tutkii digitaalisen lukutaidon, kielten, ruokakulttuurien ja kulttuurien oppimista. Ilmaisen Linguacuisine-sovelluksen avulla opit kieliä samalla, kun valmistat ruokaa. Tekstin ja videon avulla älypuhelimesi tai tablettisi opastaa sinua valitsemallasi vieraalla kielellä valmistaessasi reseptin mukaisen ruokalajin. Ja mikä parasta, kun ruoka on valmista, voit syödä sen!

"Olin iloinen kun näin uuden Linguacuisine-sovelluksen: fiksu idea kauniisti esiteltynä. Toivottavasti se vetoaa moniin uusiin kieltenoppijiin."

– DAVID CRYSTAL, PROFESSORI

Ilmainen Linguacuisine-sovellus hyödyntää ruoanlaittoa uuden kielen ja kulttuurin oppimisen helpottamiseksi! Kun käytät sovellusta, älypuhelimesi tai tablettisi puhuu sinulle valitsemallasi vieraalla kielellä ja opastaa kaikki ruokaohjeen vaiheet.

Liittymällä verkkoyhteisöömme, voit myös kertoa muille ihmisille ympäri maailmaa omasta kokkaamisestasi, kielestäsi ja elämäntavastasi!

LINGUACUISINE OPETTAJILLE

- Linguacuisine-sovellusta voidaan käyttää **vieraiden kielten oppitunneilla**, mutta myös ruoanlaittokursseilla ja opetussuunnitelman mukaisissa eri aineiden välisissä projekteissa. Opiskelijat voivat käyttää sovellusta kokatessaan kotikeittiössä tai koulussa ja oppia kieliä samalla. Paras resepti palkitaan!
- Sovellus on hyvä tapa **valmistella opiskelijoita ulkomaanmatkaa varten**, koska se antaa heille esimakua kohdemaan ruokakulttuurista, muusta kulttuurista ja kielestä.
- Opiskelijat voivat myös **kirjoittaa omia reseptejä** omalla kielellään ja kertoa ulkomaalaisille omasta kulttuuristaan ja ruokakulttuuristaan.
- Se on myös erinomainen tapa saada oppijat **kommunikoimaan muissa maissa olevien oppijoiden kanssa**. Videolinkkejä on toki ollut saatavilla jo jonkin aikaa, mutta Linguacuisine avulla oppijat eri maissa voivat tehdä kaikenlaista mukavaa yhdessä ja kokeilla reseptejä muista maista samalla, kun oppivat uutta kieltä ja kulttuuria.
- **Digitaalisia taitoja** voi myös kehittää käyttämällä ”reseptintekijä”-kirjoitusohjelmistoa. Linguacuisine on luonut sertifiointijärjestelmän sovelluksen avulla opittaville digitaalisille taidoille.

Tutustu sovelluksen toimintaan Linguacuisinen Top 10 -kieltenoppimisvinkkien ja Comic Bookin avulla!

Ruokaa laittaessa kaikki aistit ovat mukana oppimiskokemuksessa – kosketus, haju ja maku sekä kuulo ja näkö (multimodaalinen ja moniaistinen kielenoppiminen). Opit vieraita sanoja paremmin, kun voit fyysisesti kosketella ruokaa ja ruoanlaittovälineitä, kun käytät niitä ruoanvalmistuksessa.

Linguacuisineissa on tällä hetkellä reseptejä seuraavilla kielillä: englanti, kreikka, italia, ranska, espanja, katalaani, saksa, arabia, ketšua, turkki, korea ja kiina!

Linguacuisine-sovellus on Newcastle'n yliopiston tietojenkäsittelytutkijoiden ja lingvistien kymmenen vuoden yhteistyön tulos. Linguacuisine-hanke on toteutettu yhteistyössä Newcastle'n yliopiston, Action Foundationin (Iso-Britannia), Hellenic Open Universityn (Kreikka), Università degli Studi di Modena e Reggio Emilian (Italia) ja Workers' Educational Associationin (Iso-Britannia) kanssa. Se on rahoitettu Erasmus+ KA2 -strategisen kumppanuuden apurahalla.

Muutama kommentti neuvottelukunnan arvioista:

- Mahdollistaa epäsuoran mutta tärkeän yhteyden kielen ja kulttuurin välille.
- Mielestäni tätä voisi käyttää melko helposti minun tilanteessani.

Linguacuisine

paul.seedhouse@newcastle.ac.uk

www.linguacuisine.com

Kaikki

KOHDERYHMÄ

2018

PERUSTETTU

71

MAAT

Koulutusta kielellä, jonka parissa olet kasvanut.

Äidinkielen opetusta varhaisoppijoille

Uganda

Innovaatio tarjoaa koulutusta ja kehittää tarvittavaa oppimis- ja opetusmateriaalia opettaakseen oppilaita heidän äidinkielellään. Pyrkimyksenä on tuottaa paikallisiin oloihin ja kulttuuriin sopeutettuja lukukirjoja juuri lukemaan oppineille sekä muita materiaaleja tukemaan luku- ja laskutaitoa.

Useimmissa Afrikan maissa on valtava määrä eri kieliä, mutta yleensä vain yksi tai kaksi niistä tunnustetaan kansallisiksi kieliksi siksi, että viestintä toimisi tehokkaasti. Monissa syrjäseutujen maanviljelijä- ja paimentolaisyhteisöissä ei kuitenkaan puhuta kansallista kieltä, vaikka se on opetuskieli lasten kouluissa. Tämä aiheuttaa valtavan ongelman näiden yhteisöjen lapsille, koska ensimmäisestä koulupäivästä lähtien he eivät pysty täysin ymmärtämään oppituntien sisältöä. Monien lasten kohdalla tämä ymmärryksen puute vaikuttaa kielteisesti heidän koko koulutieheensä, ja seurauksena on heikko koulumenestys. Moni myös jättää koulun kesken. Kun koulua ei käydä loppuun, lukutaidottomuuden ja köyhyyden kierre jatkuu.

Tähän ongelmaan on olemassa ratkaisu. Tutkimukset osoittavat, että oppilaiden opettaminen heidän omalla äidinkielellään kolmen tai neljän ensimmäisen koulu-

vuoden aikana parantaa heidän koulumenestystään ja he todennäköisemmin suorittavat koulun loppuun. Tämä on kansainvälisesti tunnustettu tosiasia, ja monissa maissa äidinkielen opetus on ala-asteella pakollista. Valitettavasti äidinkielistä opetusta on hyvin vaikea tarjota ilman opetusmateriaalia ja opettajankoulutusta.

MITEN INNOVAATIO TOIMII?

Kun koulun aloittavat lapset saavat opetusta äidinkielellään, he paitsi oppivat nopeammin, mutta saavat myös paremmat valmiudet oppia kansallista kieltä tai mitä tahansa vierasta kieltä, esimerkiksi englantia. Näin he pääsevät nauttimaan kaikista eduista, joita on tarjolla koulun loppuun käyneille.

Tarjoamme koulutusta ja kehitämme tarvittavaa oppimis- ja opetusmateriaalia opettaaksemme oppilaita heidän äidinkielellään. Pyrimme tuottamaan paikallisiin oloihin ja kulttuuriin sopeutettuja lukukirjoja juuri lukemaan oppineille sekä muita materiaaleja tukemaan luku- ja laskutaitoa. Tämä voi vaihdella paikallisiin tarinoihin ja runoihin perustuvasta lukuaineistosta oppimateriaaliin, jossa käsitellään tärkeitä yhteiskunnallisia asioita, kuten esimerkiksi terveydenhuoltoa.

Paikallisen kielen opetuksen tukemisessa teemme tiivistä yhteistyötä yhteisön vanhempien kanssa, joille on usein tärkeää, että heidän lapsensa saavat opetusta kansallisella kielellä, koska sen katsotaan mahdollistavan menestyksen tulevaisuudessa. Autamme vanhempia ymmärtämään, että omalla kielellä opittu lukutaito antaa lapsille paremmat valmiudet tulevaisuutta varten, ja tuemme myös vanhempia itseään oppimaan lukemaan omalla kielellä. Monet heistä oppivat ensimmäistä kertaa elämässään lukemaan ja kirjoittamaan.

KEITÄ AUTATTE?

Uganda: Aloitimme äidinkielen opetuksen hankkeen Ugandassa vuonna 2009. Kehitimme varhaiskasvatusmateriaaleja ja opetusresursseja viidellä paikallisella kielellä. Niitä käytetään nyt kuudella alueella ja ne ovat saavuttaneet yli 100 000 lasta ja heidän vanhempansa. Nämä välineet sisällytettiin kansalliseen opettajankoulutuksen opetussuunnitelmaan, ja ne ovat nyt kaikkien opettajien käytettävissä, kun he haluavat tarjota opetusta näillä viidellä kielellä. Hanketta esitellään tarkemmin videolla nimeltä Oppimis- ja opetuskokemusten muutos äidinkielen opetuksen avulla Ugandassa.

Muutama kommentti neuvottelukunnan arvioista:

- Toisaalta äidinkielen ja toisaalta opettajien koulutuksen huomioimisella on valtava vaikutus yhteisöön, jonka ansiosta muut toteuttavat samaa strategiaa muutoksen mahdollistamiseksi.
- Tämä innovaatio toimii erittäin tehokkaasti sosiaalisen ja kielellisen eriarvoisuuden torjumisessa, koska oikeus käyttää äidinkieltään on avain onnistuneeseen koulutukseen.

Kenia: Keniassa äidinkielen opetuksen edistämiseksi tekemämme työ on laajentunut neljän viime vuoden aikana, ja toimimme nyt 27 peruskoulussa ja 45 päiväkodissa. Tämä tarkoittaa, että työmme on saavuttanut jo yli 7 000 oppilasta. Tarjoamiamme opetusmateriaaleja ei ole tarkoitettu vain esikoululaisille, vaan olemme myös toteuttaneet koulutusohjelmaa yli 800 aikuiselle ja tarjonneet heille toiminnallisen luku- ja laskutaidon opetusta heidän äidinkielellään.

Äidinkielen opetusta varhaisoppijoille

info@africaeducationaltrust.org

www.africaeducationaltrust.org/our-projects/mother-tongue-education

3–10

IKÄRYHMÄ

2009

PERUSTETTU

2

MAAT

Pohjoismaiden opiskelijoille mahdollisuus tutustua skandinaaviin kielin ja Pohjolan kulttuuriyhteisöön ja ymmärtää niiden arvo.

Norden i skolan

Pohjoismaat

Norden i skolan on ilmainen pohjoismainen opetusala! Se tarjoaa opetusmateriaalia perus- ja keskiasteelle kaikilla skandinaavisilla kielillä. Norden i skolan on foorumi, joka tarjoaa Pohjolan oppilaille aidon mahdollisuuden skandinaavisten naapurikielten ja -maiden ymmärtämiseen ja yhteyksiin naapurimaiden kanssa yhteispohjoismaisten teemojen, aiheiden ja näkökulmien avulla.

Norden i skolan on ensimmäinen ja ainoa laatuaan, ja se on Pohjoismaiden suurin yhteinen koulutusala. **Yhteisen voittoa tavoittelemattoman hankkeen tavoitteena on elvyttää skandinaavisten kielten opetusta ja vahvistaa tietoisuutta pohjoismaisten kulttuurien ymmärryksestä.**

Opetusmateriaali on monikielistä – saatavana kaikilla skandinaavisilla kielillä – ja monipuolista: otteita kirjoista ja romaaneista, lyhytelokuvia, pelejä ja musiikkivideoita, joiden aihealueita ovat 'Kieli ja kulttuuri', 'Historia ja yhteiskunta' sekä 'Ilmasto ja luonto', joita kaikkia tarkastellaan pohjoismaisesta näkökulmasta. Materiaaleissa keskitytään luetun ja kuullun ymmärtämiseen.

Norden i skolan tarjoaa kaikkien Pohjoismaiden opettajille ja oppilaille mahdollisuuden naapurikielten parissa työskentelyyn perus- ja keskiasteen koulutuksessa. Norden i skolan tekee pohjoismaisten kielten opetuksesta helpompaa, hauskem-
paa ja helpommin saavutettavaa.

Norden i skolan on myös alusta, jonka kautta koululuokat voivat löytää ystävä-
luokan muista Pohjoismaista ja mahdollistaa luokkien yhteydenpidon. Yhteyden-
pito saman ikäisten ystäväluokan koululaisten kanssa toisessa Pohjoismaassa avaa
valtavan määrän jännittäviä mahdollisuuksia sekä kulttuurisessa että sosiaalisessa
mielessä. Kun oppilaat saavat oppia tavalla, joka poikkeaa täysin perinteisestä kou-
lutyöskentelystä luokassa, he voivat saada uusia ystäviä ja myös pitää hauskaa.
Moni oppilas oppii arvostamaan pohjoismaista kieli- ja kulttuuriyhteistyötä pääs-
tessään itse kokemaan sen käytännössä!

Norden i skolanin on kehittänyt ja sitä hallinnoi Pohjola-yhdistysten liitto Pohjois-
maiden ministerineuvoston tuella.

Muutama kommentti neuvottelukunnan arvioista:

- Minun maani ei kuulu Pohjoismaihin, joten en voisi toteuttaa tätä ohjelmaa omassa kontekstissani, mutta voisin hyödyntää ajatusta naapurimaiden luokkien yhteisestä yhteistyöhön perustuvasta oppimiskokemuksesta käyttäen monien äidinkielten resursseja.
- On myös mielenkiintoista pohtia, kuinka suuri osa tästä on mahdollista siksi, että kielet ovat läheistä sukua toisilleen? Mielestäni olisi hienoa nähdä jotain vastaavaa kielillä, jotka käyttävät esimerkiksi kiinalaisia kirjoitusmerkkejä, arabialaisia aakkosia tai kyrillisiä aakkosia.

Norden i skolan

thomas@fnfnorden.org

www.nordeniskolen.org

Opettajat

KOHDERYHMÄ

2011

PERUSTETTU

8

MAAT

Loppu- huomautukset

Kaksikielinen koulutus on paljon enemmän kuin vain toisen kielen oppimista tai erittäin sujuvan kielitaidon saavuttamista. Tässä raportissa kaksikielisen koulutuksen taustalla oleva perusajatus on, että kaksikielinen koulutus tukee **tietoisuutta, suvaitsevaisuutta ja arvostusta** koskien kielellisen ja kulttuurisen monimuotoisuuden arvoa. Monimuotoisuutta painottamalla kaksikielinen koulutus voi mahdollistaa ympäristön, jossa jokainen voi syventää ja laajentaa ymmärrystään maailmasta, jossa elämme, ja hyödyntää ymmärrystään.

Olemme tiivistäneet neuvottelukunnan arvostelujen kommentit ja tätä Spotlight-raporttia varten toteutetut asiantuntijoiden haastattelut viideksi suositukseksi. Nämä suositukset auttavat mahdollistamaan tässä Spotlight-raportissa esitetyjen innovaatioiden onnistuneen toteuttamisen.

1. MAHDOLLISTETAAN RADIKAALI OSALLISTAMINEN TEKEMÄLLÄ KAKSIKIELISYYDESTÄ NORMAALIA KOULUISSA

Osallistava ympäristö on todennäköisesti yksi kaksikielisen koulutuksen onnistumisen perusedellytys. Vapaus sisällyttää oma kielellinen identiteetti koko koulun kulttuuriin lisää oman itsen hyväksymistä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta, jotka ovat kaksikielisen koulutuksen ydinasioita. Kaikki tähän Spotlight-raporttiin valitut innovaatiot ilmentävät tavalla tai toisella radikaalin osallisuuden henkeä kannustamalla ja edistämällä oman äidinkielen käyttöä, kielten opiskelua ja kaksikielisyyttä.

”Kaksikielisyys on supervoima, josta toivon jokaisen lapsen pääsevän nauttimaan. Mielestäni valtiiovallan ja hallinnon, koulujen, yritysten, ihan kaikkien (!) pitäisi yrittää luoda enemmän, ei suinkaan vähemmän mahdollisuuksia toisen kielen osaamisen kautta tapahtuvaan elämänpiirien vaihtamiseen ja yhdistämiseen.”

– EDISON HUYNH, KOULUTUSTUTKIMUKSEN JA ERIKOISPROJEKTIN JOHTAJA, WHITTLE SCHOOL AND STUDIOS

2. TUNNISTETAAN KUNKIN YHTEISÖN ROOLIMALLIT JA JUHLISTETAAN NIITÄ SÄÄNNÖLLISESTI

Koulutuksessa roolimallit ovat jopa tärkeämpiä kuin itse kieli, koska niiden avulla oppilaat pääsevät näkemään monien kielten osaamisen tarjoamat aidot mahdollisuudet ja tilaisuudet. Tämä on helppo ja tehokas tapa mahdollistaa opiskelijoille tosielämän kaksikielisiä kokemuksia, kun kieli vapautuu kouluympäristön rajoista. Roolimallien tunnistamisessa ja osallistamisessa kaksikielisissä ympäristöissä auttavat tähän raporttiin valitut innovaatiot Global Minds Initiative, Kielilähettiläät ja Kielikutsut.

”Hyvät kielilähettiläät ovat nuorille kuin idoleita. Tämä toimii.”

– NEUVOTTELUKUNNAN JÄSENEK KOMMENTTI KIELILÄHETILÄISTÄ

”Pidän tästä innovaatiosta. Se perustuu aitoon kielenkäyttöön (tarinankerronta) ja henkilökohtaisiin tapaamisiin, joissa kielet saavat vapaasti sekoittua ja kaikki voivat käyttää haluamaansa kieltä.”

– NEUVOTTELUTOIMIKUNNAN JÄSENEK KOMMENTTI KIELIKUTSUISTA

3. JOHTAJIEN JA REHTOREIDEN ON OSALLISTUTTAVA KAKSIKIELISEN KOULUTUKSEN INNOVAATIOIDEN TÄYTÄNTÖÖNPANOON

Kaksikielisen koulutuksen innovaatiot toimivat parhaiten olosuhteissa, joissa koulutuksen johto ja rehtori ovat vahvasti sitoutuneita osallistumaan innovaatioiden toteuttamiseen. Koulutuksen ja koulun johdon tuella voidaan koko yhteisöön rakentaa toimintamalli, joka mahdollistaa kaksikieliselle koulutukselle terveen ja menestyksekkään ympäristön tarjoamisen. Innovaatiot Language Friendly School, Kieli-suihikutusta Jyväskylässä ja Äidinkielen opetusta varhaisoppijoille tarjoavat koko koululle, kaupungeille ja yhteisöille lähestymistapoja kaksi- ja monikielisyteen.

”Haluaisin rakentaa verkoston, jossa voimme vaihtaa tietoja, menetelmiä ja kokemuksia toistemme kanssa. Tämä tarkoittaa, että työllä on suunniteltu muoto, ja silloin tällöin olisi hyvä tavata henkilökohtaisesti. Tällä tavalla verkosto ei tuntuisi taakalta vaan pikemminkin koulutuksen innovaatioiden runsaudensarvelta.”

– SEINÄJOEN YLÄASTEEN REHTORI KAISA ISOTALO

”Tämä ryhmä tekee upeaa työtä auttaessaan lapsia pääsemään kouluun. Sillä on ratkaisevan tärkeä vaikutus sekä yksittäisten lasten että heidän yhteisöjensä elämään.”

– NEUVOTTELUKUNNAN JÄSENEK KOMMENTTI PROJEKTISTA ÄIDINKIELEN OPETUSTA VARHAISOPPIJOILLE

4. LUODAAN VANHEMMILLE JA YHTEISÖLLE SÄÄNNÖLLISIÄ MAHDOLLISUUKSIA KOKOONTUA JUHLISTAMAAN ERI KIELIÄ JA KULTTUUREJA

Sanonta ”lapsen kasvattamiseen tarvitaan koko kylä” pitää varmasti paikkansa kaksikielisen koulutuksen kohdalla. Vastuu kielten oppimisesta ei jää vain koulun sisälle, vaan se on koko yhteisön asia. Global Minds Initiative, Language Friendly School, Kielikutsut ja Äidinkielen opetusta varhaisoppijoille kaikki mahdollistavat, tukevat ja edistävät myönteisiä monikielisiä ja monikulttuurisia ajattelutapoja koko yhteisössä.

”Vanhemmat voivat tukea lasten kielten-
opiskelua yhteistyössä varhaiskasvatuksen
ja koulun kanssa eri tavoin.”

– HEIDI HARJU-LUUKKAINEN, KASVATUSTIETEEN PROFESSORI,
NORDIN YLIOPISTO, NORJA

”Nuorten aktiivinen osallistuminen
on yksi tehokkaimmista tavoista
tukea yhteisön rakentamista ja ymmärrystä
vertaisten keskuudessa.”

– NEUVOTTELUKUNNAN JÄSENEEN KOMMENTTI
GLOBAL MINDS INITIATIVESTA

5. OTETAAN SELVÄÄ, MITÄ TUKEA OPETTAJAT TARVITSEVAT JA TARJOTAAN SITÄ HEILLE

Kaksikielisen koulutuksen opettajien osallistuminen ja voimaannuttaminen edellyttää viestintää. Viestintää siitä, mitä opettajat todella tarvitsevat – materiaaleja, tietoa, ihmisiä, välineitä – tehdäkseen kaksikielisistä luokista toimivia ja luovia. Innovaatiot Norden i skolan, Kamilala, Kiwa Digital ja Linguacuisine tarjoavat opettajille interaktiivisia ja monialaisia työkaluja ja ideoita, joita voi hyödyntää leikin varjolla ja joita voi soveltaa omiin kaksikielisiin opetusympäristöihin!

”Toivon, että opettajien olisi helpompi löytää tutkimustietoa kaksikielisestä opetuksesta ja kokeilla sen pohjalta kehitettyjä ideoita toiminnassaan. Tämä kannustaisi yhä useampia opettajia kokeilemaan kaksikielistä opetusta suppeammassa tai laajemmassa mittakaavassa. Toivon myös, että tulevaisuudessa kaksikielisessä opetuksessa tunnistettaisiin ja hyödynnettäisiin paremmin kaikkia lasten kielellisiä resursseja, eikä pelkästään kohdekieltä ja enemmistökieltä. Kaksikielisen opetuksen tulisi huomioida lasten erilaiset kielitaustat ja -taidot, jotta voidaan tukea heidän oppimistaan ja identiteettiään monikielisinä oppijoina.”

– ANU PALOJÄRVI, PROJEKTITUTKIJA, JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Kaksikielisessä koulutuksessa on hienoa se, että se ylittää pelkän kieltenoppimisen rajat. Siinä on kyse kieleen liittyvistä keskinäisistä yhteyksistä ja yhteenkuuluvuuden tunteesta, jotka kuuluvat olennaisesti ihmisyyden ytimeen. Keskusteluissamme koulutuksen asiantuntijoiden, rehtoreiden, kasvattajien, opettajien, oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa saimme paitsi paremman ymmärryksen siitä, miten kaksikielistä koulutusta tulkitaan eri yhteyksissä. Samalla meille paljastui monia hyötyjä, joita kaksikielinen koulutus mahdollistaa maailmanlaajuisesti. Toivomme, että tässä Spotlight-raportissa esitellyt innovaatiot ja ideat auttavat osaltaan tuomaan lisää intoa ja iloa kaksikieliseen koulutukseen maailmanlaajuisesti.

Kaksikielinen koulutus voi
mahdollistaa ympäristön, jossa
jokainen voi syventää ja laajentaa
ymmärrystään maailmasta, jossa
elämme, ja hyödyntää ymmärrystään.

Viitteet

- Adesope, O. O., Lavin, T., Thompson, T. & Ungerleider, C. (2010). A Systematic Review and Meta-Analysis of the Cognitive Correlates of Bilingualism. *Review of Educational Research*, 80(2), 207–245.
- Akkerman, S. F. & Meijer, P. C. (2011). A Dialogical Approach to Conceptualizing Teacher Identity. *Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies*, 27(2), 308–319.
- Bains, C. (2018, September 11). Immigration fuelling French-immersion demand as provinces vie for teachers. *The Canadian Press*. <https://www.ctvnews.ca/canada/immigration-fuelling-french-immersion-demand-as-provinces-vie-for-teachers-1.4088400>
- Baker, C. (2001). *Foundations of bilingual education and bilingualism* (3rd ed.). Clevedon [England] ; Buffalo [N.Y.]: Multilingual Matters.
- Baker, C. (2006). *Foundations of bilingual education and bilingualism* (4th ed.) Clevedon: Multilingual Matters.
- Bergroth, M. (2015). *Kotimaisten kielten kielikylpy*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Selvityksiä ja raportteja 202: Vaasa.
- Bergroth, M. (2016). Reforming the national core curriculum for bilingual education in Finland. *Journal of Immersion and Content-Based Language Education*, 4(1), 86–107.
- Bialystok, E., Craik, F. I. M. & Luk, G. (2012). Bilingualism: Consequences for Mind and Brain. *Trends in Cognitive Sciences* 16(4), 240–250.
- Björklund, S. (1997). Immersion in Finland in the 1990s: A state of development and expansion. In Johnson, R. K. & Swain, M. (Eds.). *Immersion education: International perspectives*. Cambridge: Cambridge University Press (s. 85–102).
- Björklund, S. & Mård-Miettinen. (2011). Integrating multiple languages in immersion: Swedish immersion in Finland. In Christian, D., Fortune, T. W. & Tedick, D. J. (Eds.). *Immersion education: Practices, policies, possibilities*. Bristol; Buffalo: Multilingual Matters (s. 13–35).
- Block, D. (2013). Issues in language and identity research in applied linguistics. *ELIA. Estudios de Lingüística Inglesa Aplicada*, (13), 11–46.
- Costa, P. I., & Norton, B. (2017). Introduction: Identity, transdisciplinarity, and the good language teacher. *The Modern Language Journal*, 101(S1), 3–14. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/modl.12368>
- Cummins, J. (2000). *Language, power and pedagogy: Bilingual children in the crossfire*. Clevedon [England] ; Buffalo [N.Y.]: Multilingual Matters.
- Day, C. (2002). School reform and transitions in teacher professionalism and identity. *International Journal of Educational Research*, 37(8), 677–692.
- Fortune, T. W. & Tedick, D. J. (2008). *Pathways to multilingualism: Evolving perspectives on immersion education*. Clevedon; Buffalo: Multilingual Matters.
- García, O. & Beardsmore, H. B. (2008). *Bilingual education in the 21st century: A global perspective*. Malden (MA): Blackwell Pub.
- Grosjean, F. (2010). *Bilingual: Life and reality*. Cambridge, Mass.: Harvard University Press.
- Hayday, M. (2015). *So They Want Us to Learn French: Promoting and Opposing Bilingualism in English-Speaking Canada*. Vancouver: UBC Press.
- Hermans, H. J. M. (2001). The construction of a personal position repertoire: Method and practice. *Culture & Psychology*, 7(3), 323–366. doi: 10.1177/1354067X0173005
- Kangasvieri, T., Miettinen, E., Palviainen, H., Saarinen, T. & Ala-Vähälä, A. (2012). *Selvitys kotimaisten kielten kielikylpyopetuksen ja vieraskielisen opetuksen tilanteesta Suomessa. Kuntatason tarkastelu*. University of Jyväskylä. JYX Digital Repository. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/40412?locale-attribute=en>
- Laitinen, J. (2001). *English immersion in Finland – Dreams or reality? A case study on the Hollihaka early total English immersion programme, its structure and learning outcomes*. [Licentiate Thesis, University of Jyväskylä] JYX Digital Repository. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/11735?locale-attribute=en>
- Official Statistics of Finland (OSF): Population structure [e-publication]. ISSN=1797-5395. (2018). Appendix table 1. Population according to language 1980–2018. Helsinki: Statistics Finland. http://www.stat.fi/til/vaerak/2018/vaerak_2018_2019-03-29_tau_001_en.html (30.03.2020)
- Richards, J. C. & Rodgers, T. S. (2014). *Approaches and methods in language teaching*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Roberts, G., Leite, J. & Wade, O. (2018). Monolingualism is the Illiteracy of the Twenty-First Century. *Hispania*, 100(5), 116–118.
- Sjöberg, S., Mård-Miettinen, K., Peltoniemi, A. & Skinnari, K. (2018). *Kielikylpy Suomen kunnissa 2017. Selvitys kotimaisten kielten kielikylvyn tilanteesta varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa*. University of Jyväskylä. JYX Digital Repository. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/57575>
- Statistics Canada. (2017). *Census Profile*. 2016 Census. Statistics Canada Catalogue no. 98-316-X2016601. Ottawa. Released November 29, 2017. <https://www12.statcan.gc.ca/census-recensement/2016/dp-pd/prof/index.cfm?Lang=E> (31.03.2020)
- Sundell, B. (2015). *Den obligatoriska svenskan – för och emot*. Magma-pamflett 3. TankeMedjan Magma.
- Swain, M. & Johnson, R. K. (1997). Immersion education: A category within bilingual education. In Johnson, R. K. & Swain, M. (Eds.). *Immersion education: International perspectives*. Cambridge: Cambridge University Press (s. 1–16).
- Tandefelt, M. (2001). *Finländsk tvåspråkighet*. Helsingfors: Swedish School of Economics and Business Administration.
- UNESCO. (2003). *Education in a multilingual world*. Education position paper. Paris: UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000129728>
- UNESCO. (2015). *The Futures of Learning 2: What kind of learning for the 21st century?* Periodical issue. Paris: UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000242996>
- UNESCO. (2016). *If you don't understand how can you learn?* Programme and meeting document. Paris: UNESCO. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000243713>
- United Nations General Assembly, the Human Rights Council, forty-third session (24 February–14 March 2020). January 2020. *Education, language and the human rights of minorities. Report of the Special Rapporteur on minority issues. A/HRC/43/47*. <https://undocs.org/en/A/HRC/43/47> (18.03.2020)

Yhteystiedot

HUNDRED PÄÄKONTTORI

Pursimiehenkatu 26 C
00150 Helsinki
Suomi

info@hundred.org

hundred.org

facebook.com/hundredorg

twitter.com/hundredorg

A photograph of a classroom. A female teacher with dark hair, wearing a pink and white shirt, stands at the front of the room, looking towards the camera. She is positioned in front of a whiteboard that has handwritten notes in red and black ink. The notes include: "8.15 AI Pöytä", "9 TVT", "10 TVT", "10.45 välitunti", "11 MA", "11.45 kummiruokailu", "15 AI Ryhmä", and "3 UO". Several students are seated at desks in the foreground, their backs to the camera. They are looking towards the teacher. A laptop is open on a desk in the foreground. A camera on a stand is visible on the right side of the frame. The overall atmosphere is that of a modern, active classroom.

HundrED.org

on voittoa tavoittelematon
organisaatio, joka etsii ja jakaa
inspiroivia koulutusinnovaatioita.
Tavoite on kehittää koulutusta
pedagogisesti perusteltujen
innovaatioiden avulla.

hundrED

HUNDRED.ORG